

Kétegyházi Napsugár Óvoda pedagógiai programja

„Mesélő természet, beszélő környezet”

OM azonosító: 202519

Készítette: Rubás Jánosné
intézményvezető

A Kétegyházi Önkormányzati Óvoda pedagógiai programja

Helyzetkép az óvodáról

Békés-megye délkeleti részén helyezkedik el Kétegyháza nagyközség, amely gyorsan fejlődő, nagy történelmi múltra visszatekintő település. A település nevének első okleveles említése 1412-ben kelt, de ezt megelőzően már hétezer évvel ezelőtt is élt az újkőkor embere. Büszkeségünk az Almássy kastélykert, valamint a község főtere és játszótere, amely korszerű mozgásfejlesztő játékokkal jól felszerelt. Óvodásainknak minden évszakban kedves és gazdag tapasztalatgyűjtő programjait képezik az ide tervezett séták és kirándulások. Ezzel is segítjük gyermekeink lakóhelyéhez fűződő pozitív érzelmeinek kialakulását.

Óvodánk a település központjához közel helyezkedik el. Az épület a 3-7 éves korú gyermekek befogadására alkalmas. 2013. szeptember 1.-én nyitjuk meg kapukat a nagyközség gyermekei számára. Jelenleg egy csoporttal indulunk, az óvoda két csoport befogadására alkalmas. A csoportok osztatlan csoportszerkezetűek. Épületünk megfelelő komforttal rendelkezik, vonzó, tiszta, esztétikus külső és belső környezetben fogadjuk a SNI, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, az etnikai kisebbséghez tartozó és a migráns gyermekeket is.

Óvodánk a „Mesélő természet, beszélő környezet” Vésztői Négyszínvirág óvoda programját adaptálja.

Alapelveink

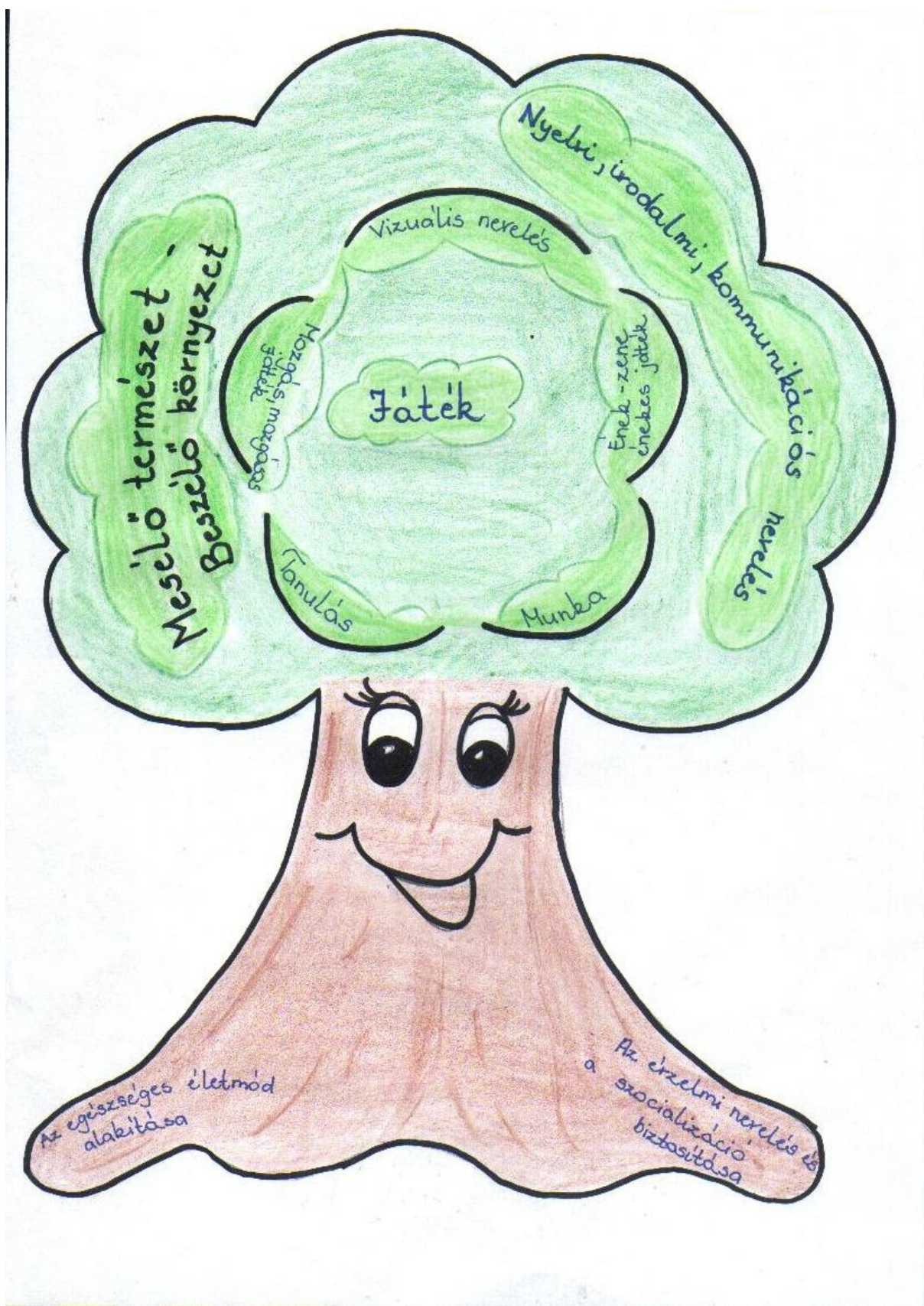
- **az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével a családi nevelés kiegészítője**
 - *A nyugodt, családi, biztonságot nyújtó és a gondozási feladatokat előtérbe helyező szeretetteljes óvodai légkörben érvényesül a gyermeki megbecsülés, a különleges védelem és a különbözőségek tiszteletben tartása, az előítéletmentesség biztosítása.*
 - *A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratásának támogatása, a teljes körű minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása.*
 - *Az óvodai nevelőmunka során – a gyermeki játék elsődlegességét és a szabad játék túlsúlyának biztosítását hangsúlyozva – a gyermekek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi, közösségi fejlődésének biztosítása, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésük elősegítése, egyformán magas színvonalú nevelés biztosítása.*
 - *Csoportalakítás során a megfelelő arányok figyelembe vételével a kiemelt figyelmet igénylő és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációjának segítése.*
 - *A csoportszervezés vegyes életkorú csoportokban történik, a napirend igazodik a különböző differenciált tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez.*
 - *Az óvodapedagógusok a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésében, képességeinek kibontakoztatásában együttműködnek a szülőkkel*
 - *Az óvodapedagógus azonosulási minta óvodásai számára, aki a közösség életének irányítója, maga is benne él a gyermekek közösségében, mindig látja, hogy melyek a következő feladatok, hogy milyen útmutatásra, serkentésre, milyen tevékenységre van szüksége a csoportnak és az egyes gyermeknek.*
 - *A partnerközpontú működés biztosítja a partneri elégedettség folyamatos fenntartását, a változások kezelését.*

- *A minőségmenedzsment szemlélet biztosítja az intézményi működés folyamatos fejlődését, fejlesztését.*

Óvodaképünk: *gyermekközpontú, befogadó, emberi értékeket közvetítő, minden gyermek számára biztosítja az egyenlő hozzáférést, a magas színvonalú nevelés optimális feltételeit.*

Gyermekképünk: *olyan gyermekek nevelése, akik érzelmileg gazdagok, kötődnek a településünkhöz, a szülőföldünkhöz, a környezetükben jól tájékozódnak, nyitottak, érdeklődők, együttműködők, képesek a különbözőségek elfogadására, a közösségi értékek, erkölcsi normák elsajátítására.*

Pedagógusképünk: *olyan óvodapedagógusok, akikre a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, elfogadó, a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszeretet és magas színvonalú módszertani kulturáltság jellemzi.*

1.1. Az Önkormányzati óvoda nevelési gyakorlata: „Mesélő természet, beszélő környezet”

Jelmondatunk: „*A gyermekek úgy éreznek, ítélnek és cselekednek, miként azt azoknál látják, akiket szeretnek és becsülnek.*” / Wlassics Gyula /

Óvodánk önmeghatározása

Óvodánk a település központjában helyezkedik el, közel a főtérhez, de mégis, csendes nyugodt környezetben. Műemlék jellegű épület, mely eredetileg is funkciójának megfelelő célra épült az 1800-as évek végén. Több alkalommal is felújításra, illetve korszerűsítésre került, így állaga jelenleg is megfelelő. Az épületben 2 csoportszoba, egy tornaszoba valamint a kiszolgáló helyiségek találhatóak. Óvodánk épületében található az óvodavezetői iroda, valamint egy nevelői szoba. Az óvoda a törvényi előírásoknak megfelelően 50 gyermek befogadására alkalmas. Belső udvara tágas, füvesített a gyermeklétszámnak nem elegendő mozgásfejlesztő fajtákkal felszerelt. Hatalmas árnyékot adó fák, virágok, zöld növények, örökzöldek árasztanak sajátos hangulatot. A virágoskert a gyümölcsfák a gyermekek tevékenykedtetését is biztosítják. Óvodánk 2 csoporttal működik, felszereltsége jónak mondható. Az óvoda alkalmazotti létszáma 5 fő (1 vezető óvodapedagógus, 2 óvodapedagógus, 2 dajka)

Nevelőtestületünk pedagógiai hitvallása: Cselekedeteink, ítéleteink, érzelmeink, érzéseink példát mutatnak azoknak a gyermekeknek, akik szeretnek és tisztelnek bennünket.

Elveink: az együttgondolkodás, pedagógiai optimizmus, gyermekszeretet. Elkötelezettség és a jövő iránti felelősség vezérli munkánkat, magatartásunkat, életvitelünket és emberi kapcsolatainkat. Óvodapedagógusaink szakmailag jól felkészültek. Tiszteletben tartjuk és támaszkodunk a nem pedagógus alkalmazottak munkájára, akik óvodai nevelésünk eredményességét segítik az óvodapedagógussal összhangban. Rendszeres tájékoztatást kapnak nevelési elveinkről, a csoport, illetve egy-egy gyermek értékeléséről, a kialakítandó szokás- és szabályrendszeréről.

Biztosítjuk óvodánkban az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Tevékenységrendszerünk, tárgyi környezetünk segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

A sokszínű tevékenységeken és a mással nem helyettesíthető szabad játékon keresztül biztosítjuk az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítését, a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetet.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, törekszünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Mai világunkban a családok életkörülményei megváltoztak. Ezek a változások a gyermekek fejlődését is befolyásolják: a természettől való elszakadás, a technika fejlődése, korlátozottabb lehetőségek a családon belül, a család szerkezetének változásai, élményforrások csökkenése, megélhetési problémák, munkanélküliség, a sajátos nevelési igényű gyermekek, és a hátrányos helyzetű családok, gyermekek számának növekedése.

Ennek következményeként tapasztaljuk:

- helytelen életvitelt,
- rossz táplálkozási szokások kialakulását,
- mozgásszegény életmódot,
- helytelen beszédstílust,
- emberi kapcsolatok, viselkedési normák lazulását.

Óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai intézkedéseink a gyermeki személyiséghez igazodnak.

Gondoskodunk:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok számára biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Ezek tudatában fogalmazzuk meg küldetésünket, nevelési céljainkat, feladatainkat, melyek a következőkre vonatkoznak:

- a környezet megismerésére való nevelés
- anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztése

- a mozgás, mint életszükséglet fejlesztése
- egészséges életmód és egészséges táplálkozás szokásainak kialakítása
- kreativitás és önkifejezés a természetes anyagokból készített játékokkal
- hagyományok ápolása a mindennapi tevékenységeken keresztül

A komplex hatások érdekében változatos, egymásra épülő tevékenységeket szervezünk, amely a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, személyére, érzelmére és megismerési vágyára támaszkodik. Nevelésünket környezet-centrikussá akarjuk tenni, melyben közvetítő elemként hozzájárul az anyanyelvi, irodalmi, kommunikációs nevelés. Ezen keresztül megteremtjük a természet megbecsüléséhez, megóvásához az érzelmi alapot, mely közvetetten hozzájárul a gyermek környezeti neveléséhez, természetszerető, környezetbarát felnőtté válásához.

Gyermekeink kezét fogva próbálunk valódi értékeket találni környezetünkben.

Küldetésnyilatkozatunk

Add a kezed és megmutatom a világot!

- ❖ **Azonosul óvodánk, a Zöld – Ovi nevelési hitvallásával, alapelveivel, céljaival, feladataival.**

Hisszük, hogy cselekedeteink példát mutatnak gyermekeinknek, ezért fontos, hogy tetteink a szavainkkal összecsengjenek.

- ❖ **Fontosnak tartjuk a tetteinkben megnyilvánuló jövő iránti felelősséget.**

Elköteleztünk vagyunk a családdal való együttnevelésben, a gyermekek feltétel nélküli elfogadásában, szeretetében.

- ❖ **Igényesek vagyunk életvitelünkben, emberi kapcsolatainkban.**

Tudjuk, hogy partnereink igényeire építve eredményesebben valósíthatjuk meg céljainkat.

- ❖ **Meggyőződésünk, hogy óvodásaink a bizalom és a biztonság légkörében szerezhetnek tapasztalatot a szeretet és az egymáshoz tartozás jó érzéséről.**

Mi olyan gyerekeket szeretnénk nevelni, akik szeretik, ismerik környezetüket, az őket körülvevő élőlényeket, megbecsülik azt és képesek a tenni akarásra.

- ❖ **Vállaljuk, hogy gyermekeink a játékon keresztül megtanulnak rácsodálkozni, felfedezni, alkotni.**

Olyan élmény-gazdag mindennapok megteremtése, amelyen keresztül a játszó gyermek egyéni képességeinek, érdeklődésének megfelelő ismeretekhez jut.

- ❖ **Hiszünk a közösen átélt szép, ízléses, művészi értékű események személyiségformáló erejében.**

Ünnepeink, hagyományaink a természet körforgását követik. Azonosulunk azzal, hogy a természet és a belőle építkező irodalom, játék, mozgás, zene, képalkotás olyan maradandó élmény a gyermekek számára, amelyből élete végéig táplálkozhat.

- ❖ **Valljuk, hogy minden lehetséges, amit közösen szívvel – lélekkel együtt akarunk.**

Legyünk példa a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a lélekben, a hitben, a tisztaságban.

- ❖ **Az önmagunk és környezetünk iránti felelősség, a minőségi munka végzése nálunk belső igényességből fakad!**

1.1.1. Az óvodánk sajátos nevelési gyakorlatának célja és feladata

Célja

- Óvodai nevelésünk célja, hogy a gyermekek élmény-gazdag környezetben az egyéni fejlődési ütemük tiszteletben tartásával, a kreativitás előtérbe helyezésével és a kompetenciaérzés kialakításával, fenntartásával, önálló gondolkodású, autonóm személyiségekké váljanak. Olyan feltételek megteremtése, ahol lehetőség van a hátrányok kompenzálására, az átlagtól eltérő gyermekek egyéni képességeinek kibontakoztatására, az egyéni bánásmód elvének érvényesülésére, az SNI-s gyermekek fejlesztésére, a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására (a „minden gyermek más” elv érvényesülésére).
- Óvodai nevelésünkben a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy az önállóságot, és az ebből fakadó önmegvalósítási lehetőséget és boldogságot biztosítjuk a gyermekeknek.
- Sokoldalú képességfejlesztés során játékos tevékenység közben környezettudatos magatartás, környezetre - figyelő, - védő életvitel elsajátítása, a környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása.

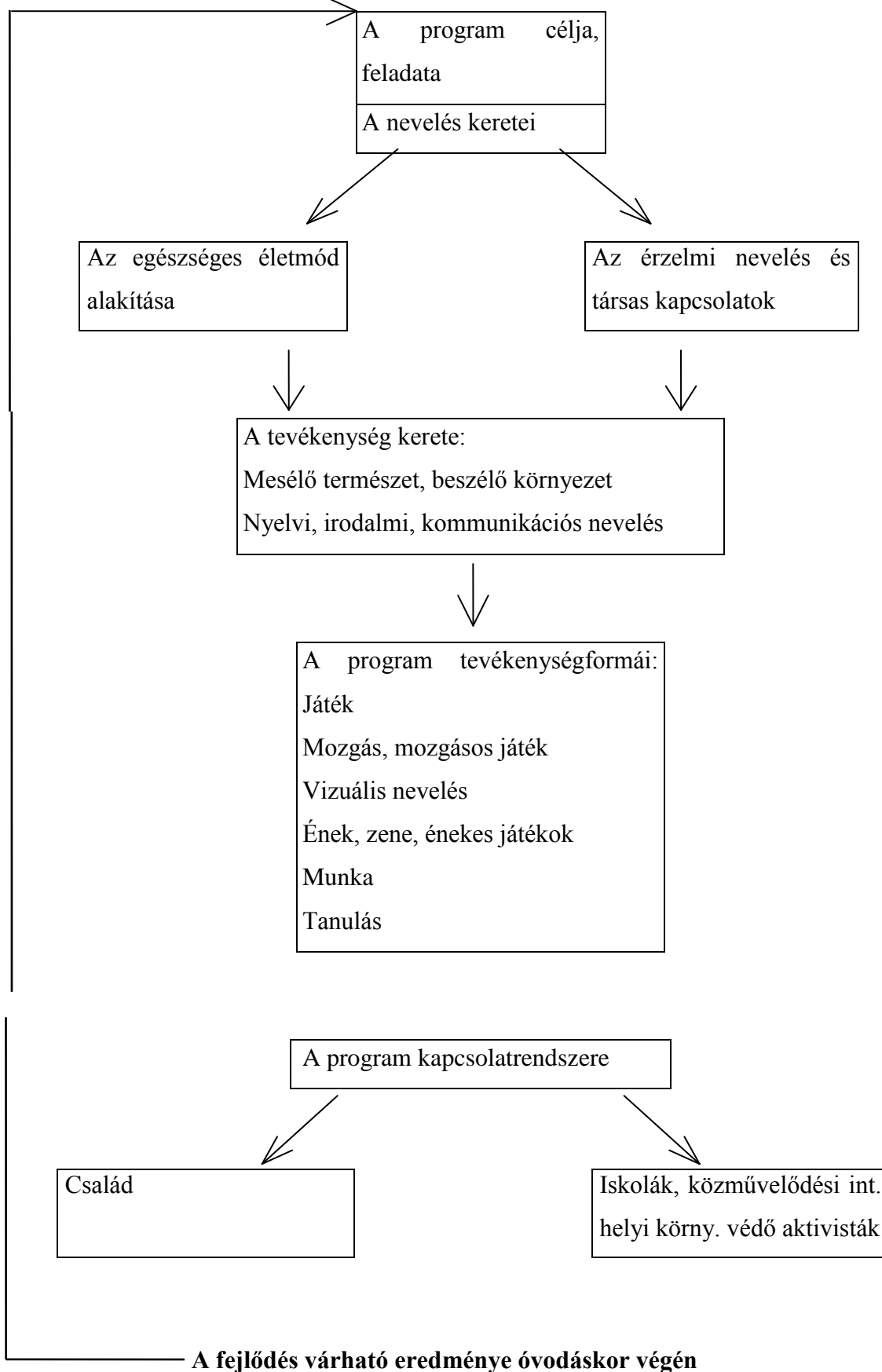
- Az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés magasabb szinten történő megvalósítása annak érdekében, hogy a játékon keresztül az önkifejezés, a szereplési szükséglet szerint tanulási lehetőség jelenjen meg.

Az irodalmi műveken keresztül mélyebb érzelmi alapot biztosítunk a környezettisztelő, természetszerető emberré váláshoz.

Feladata

- A környezeti nevelés komplex felfogásából, a műveltségi tartalmakat, (amelyeket közvetíteni akarunk) összehangoljuk, hogy azok kiegészítsék, teljessé tegyék egymást.
- Nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó, családi légkör megteremtésén keresztül, a gyermekek meglévő tapasztalatainak felhasználásával, tovább alakítsuk a társakkal való kapcsolatot, viselkedési szokásokat, a nyelvi kifejezőképességet.
- A gyermekek egyéni képességüknek, fejlődési ütemének, szociális és értelmi fejlettségüknek megfelelően tájékozottak legyenek ez őket körülvevő világról.
- A tapasztalatok, élmények, a személyes példamutatások váltsanak ki olyan pozitív emberi értékeket, mint a másság elfogadása, tolerancia, szeretet, vonzalom, gondoskodás, tisztelet, kellemes és jó érzések sokasága.
- A környezetvédelmi tevékenységek gyakorlása: - a környezet tevékeny megismerésével a természet szeretetére annak tisztaságára, épségének megóvására, a környezet esztétikájára, a takarékosagra nevelés.
- A gyermekek tapasztalatszerzési lehetőségeinek biztosítása, kíváncsiságuk felkeltése, ébrentartása, kreativitásuk fejlesztése, kompetenciaérzésük fenntartása. Komplex személyiségfejlesztés, kognitív-, szociális-, és személyes kompetenciák fejlesztés

1.1.2. A program rendszerábrája

1.1.3.A nevelés alapvető keretei

Az egészséges életmódra nevelés

Célja:

A gyermekek testi - lelki egészségének biztosítása, komfortérzésük kielégítése. Pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel.

Feladata:

A gyermekek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakítása, a rendszeres tevékenységek biztosításával a testi - szellemi fejlődés segítése.

Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiéniai szokások beépülésének segítése a gyermeki személyiségbe.

Olyan gyermekek nevelése, akik igénylik környezetük rendjét, tisztaságát, önmaguk rendezettségét és tisztaságát.

Nevelésünk területei:

- Gondozás, szokásrend kialakítás. Testi nevelés, mozgásigény kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, egészségtudatának erősítése, edzettségének kialakítása, megóvása, betegségmegelőzés.
- Egészséges, biztonságos környezet kialakítása.

A gyermekek gondozása, szokásrend alakítása, énkép fejlesztése

Fontosnak tartjuk a gyermek - felnőtt pozitív kapcsolatára, a kellemes, nyugodt légkörre alapozva a gyermekek komfortérzésének biztosítását, amely minden tevékenységhez szükséges. Ezzel alakítjuk a gyermekek önállóságát, alkalmazkodóképességét, együttműködését. Az életfunkciók megismertetésével hozzájárulunk az én tudat fejlesztéséhez. Kialakítjuk a gyermekek helyes napirendjét, magatartás és viselkedési szabályait. Megalapozzuk az egészséges életmód higiéniás szabályait. Közvetlen kapcsolatot hozunk létre a gyermek és környezete között.

Olyan szokásrend kialakítása fontos a számunkra, melyben a gyermekek saját ütemükben, én saját kereteiken belül, saját képességeiknek megfelelően a saját szintjük maximumára jussanak el egy nevelési szintéren belül, ahol többen nevelődnek. Így válhatnak képessé a környezetükben való legoptimálisabb alkalmazkodásra. Megértő viszonyt, tapintatot,

elfogadást alakítunk ki velük szemben, személyiségünkkel, környezeti attitűdjeinkkel, pozitív értékrendünkkel követendő mintát adunk a családoknak is.

Arra törekszünk, hogy az óvoda és a családok nevelési szokásai, értékei közelítsenek egymáshoz. Keressük a lehetőséget a családok segítésére, erősítésére (szülők klubja... rétegszülői értekezletek szakemberek bevonásával, beszélgető körök, alkotó napok)

Óvodába lépéskor az anamnézis elkészítése után - ahol a gyermek érzékenysége, esetleg betegsége is szerepel - megtervezhetjük az egyéni bánásmódot. Folyamatos mérésekkel (testmagasság, súly, alak,) segítjük az egyéni sajátosságok feltárását. A mindennapok cselekedetei így válhatnak szokásalakító gyakorlattá.

Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit és az esztétikus, higiénikus gondozásra fordítható időszükségletet. Fontosnak tartjuk, hogy minden rugalmasan menjen végbe a folyamatosság keretein belül.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépéstől biztosítjuk, de mindaddig végezzük velük együtt, az egyéni fejlettségtől függően a teendőket, amíg nem biztosak a napi élethez szükséges szokások sorrendjében. A szokásalakítás folyamata nyomon követhető a csoport és az egyéni dokumentumokban.

Önellátási szokások(öltözködés, tempója, beszédkultúra...)

A játéktevékenység szokásai / az egymás közelsége - aurája, egymás játéktevékenységének, játékterületének tiszteletben tartása /.

A társas kapcsolatok szokásai / alapudvariasság, segítőkészség, alkalmazkodóképesség, empátia, bizalom, nyitottság, a másik elfogadása, a beszédkedv szokása /, a munkaszokásokat /a növények és állatok gondozásával kapcsolatos tevékenységek, a takarékosági szokások- víz, energia, használati tárgyak /.

A természeti és társadalmi környezettel kapcsolatos szokások / az élet tisztelete, a szemét és hulladék kezelése, az igény szint alakulása a környezetével kapcsolatban-környezetesztétika/.

Az óvónői - gyermek kapcsolat kiegészíti, de nem helyettesíti a szülői kapcsolatot. Fontosnak tartjuk a szülőkkel való együttműködést, a folyamatos tájékoztatást a gyermek fejlettségi szintjéről. Ezzel segítjük az együttnevelés lehetőségét. Indirekt módon így a szülőket is formáljuk. A szokások - viszonyulásaink által - a környezet minden eleméhez, minden tevékenységhez, témakörhöz kapcsolódnak.

Az óvodában reggeli, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére meghatározott időben. Mivel a gyermekeknek nem csak a fejlődését, de a közérzetét is befolyásolja az étkezés, igyekszünk az egyes gyermekek szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, esetleg undorát

megismerni. Tapintattal szoktatni őket a kívánt korszerű táplálkozási követelményekhez, ismeretlen ízekhez. A gyermekek étkeztetését biztosító konyhával folyamatos kapcsolatot tartunk. A családok bevonásával ismerkedünk a reformétkezéssel, elkészítési módjával. Minden héten gyümölcs és zöldségnapot iktatunk be.

Testi nevelés, mozgásigény kielégítése

Olyan szervezeti kereteket, formákat /házirend, napirend, hetirend / lehetőségeket biztosítunk a természetes mozgásigény kielégítésére /játshelyek, eszközök/, amelyek az egészséges életmód kialakulását szolgálják. Programunkból kiindulva napirendünkben nagy hangsúlyt fektetünk a szabadban való tartózkodásra.

Óvodánk környékén rendszeresen ellátogatunk azokra a helyekre, ahol a gyermekek biztonságos körülmények között elégíthetik ki egyéni képességeiknek, fejlettségüknek megfelelő természetes mozgásigényüket (kúszás, mászás, árok-szántás járás...).

A rendszeres, örömmel végzett mozgással szoktatjuk őket az egészséges életvitelre. Kirándulásokon, gyermeknapon, környezettúrán, környezetvédelmi napokon ezt a szülőkkel együtt is tehetjük.

Időjárástól függetlenül a szabadban a mozgásszükséglet kielégítése mellett a levegőztetést is biztosítjuk. A pihenés és alvás az óvodáskorú gyermek napirendjében nagyon fontos szerepet kap. Fontosnak tartjuk az intimitást, személyességet, testközelséget. A gyermekek igényének megfelelően a délutáni pihenés előtt minden nap mesélünk, vagy altató verset mondunk, vagy altatódalt énekelünk.

Az eltérő alvási igények miatt egy órai pihenés után lehetővé tesszük, hogy a nem alvó gyermekek csendes tevékenységet folytathassanak. A nyári hónapokban pedig már az iskolába felvett gyermekek igény szerint pihenhessenek. Így készítjük elő őket az iskolai napirend, szokásrendszer elfogadására.

Egészségvédelem, edzettség, biztonságos környezet

Az egészséges életvitel kialakításánál nagy szerepe van a környezet megismerésének, környezetbarát viselkedésnek. Szeretnénk megalapozni az egészséges életvitel iránti igényt a szülők segítségével. Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását, a gyakori szellőztetést, a páratartalom biztosítását, a portalanítást, a fertőtlenítést, a környezet tisztántartását, sok zöld növény elhelyezését.

A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, a balesetek elkerülése végett a személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk, a használati eszközöket ellenőrizzük.

A megfelelő szakemberek biztosításával speciális gondozói, prevenciós, korrekciós, testi, lelki, nevelési feladatok ellátása – szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - segíti a gyermekek fejlődését.

Az edzés lehetőségét minden évszakban a szabadlevegőn való tartózkodással használjuk ki, figyelembe véve a gyermek ellenálló képességét. Tehát kihasználjuk a levegő, napfény együttes hatását, de odafigyelünk az erős napsütés káros hatásának kiküszöbölését.

A nagycsoportosoknak lehetőség szerint úszásoktatás szervezése történik.

Nevelőmunkánk egyik legfontosabb színtere az óvoda udvara. Az óvodán kívüli játszóhelyünk, az állandó kirándulóhelyünk biztosítják számunkra az egész napos kinn tartózkodás lehetőségét. A megfigyeléshez, tapasztalatszerzéshez a nyugodtságot, hogy megcsodálhassák az ott lezajló folyamatokat.

Napirend

6.00 – 10.30- ig

- Szabadjáték a csoportszobában
- Egyéni és csoportos tevékenységek részképesség fejlesztése.

8.15 - 9.00- ig

- Testápolás, reggeli
- A környezetben szerzett élmények tapasztalatok feldolgozása - mikro-csoportos, esetenként egész csoportos szervezés formában.

10.30 – 12.30 –ig

- Játék a szabadban.
- Szervezett és szabad mozgás. A környezet tevékeny megismerése
- (lehetőség szerint mikro-csoportos megfigyelés, séta, munka, beszélgetés).

12.30 - 15.00- ig

- Testápolás, ebéd /naposi feladatok, önkiszolgálás/
- Csendes pihenő, mese, vers, altató

14.30 - 17- ig

- Folyamatos ébresztő
- Szervezett mozgás
- Testápolás, uzsonna

- Szabadjáték a csoportban, vagy a szabadban.

Érzelmi nevelés és erkölcsi nevelés és a közösségi nevelés

Célja:

- A gyermekek egyéni igényeinek, képességeiknek, tevékenység-szükségleteiknek kibontakoztatása érzelmi biztonságot nyújtó környezetben.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek segítése abban, hogy az alapvető életvezetési képességeket sajátítsák el, amelyek szükségesek a közösségen belül önálló vagy viszonylag önálló élet eléréséhez. Ezek a képességek segítik a közösségbe való beilleszkedésüket.
- Az eltérő szocio-kulturális környezetből, más- más érték és szokásrendű családokból érkező gyermekek egyéni értékeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.
- A gyermekek szociális érzékenységének, én tudatának önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek alakítása, fejlesztése.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi, vagy mozgássérült hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális, sajátos törődés mellett, szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor) közreműködésével.

Feladata:

- Olyan szeretetteljes, bizalomra épülő, családi környezet megteremtése, ahol a közös élményeken alapuló, tevékenységek során pozitív érzelmi kapcsolat jön létre: gyermek - gyermek, felnőtt – gyermek, felnőtt- felnőtt, az óvoda és a család között a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A természeti és társadalmi környezetünkben olyan feltételek megteremtése, melyben alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, ezáltal a reális ÉN-kép, pozitív értékrend, helyes viselkedés alakulására, a hátrányok kompenzálására, másság elfogadásra
- Váljon a gyermekek igényévé a csoporttal való együttműködés, de adjunk lehetőséget a magányos játéokra

- A pozitív érzelmeket kisugárzó befogadó környezet hozzájárul az érzelmi intelligencia alakításához, ezt segítik egyrészt a tudatosan kiválasztott irodalmi műveink, játékos tevékenységeink is.
- Segítsük elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Szűkebb és tágabb környezetünk megismerése, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A gyermeket óvodába lépéskor érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias, gondoskodó légkör fogadja. Óvodánk helyi adottságának köszönhetően lehetőségünk van a bölcsődéből érkező leendő óvodásokkal való folyamatos kapcsolattartásra. A nyári családlátogatást követően már ismerősként találkozik óvodapedagógus és szülő, óvodapedagógus és gyermek. A beszoktatásra-, mely egyénre szabott- különös gondot fordítunk, ahol az anya együtt a gyermekével ismerheti meg a közösségbe történő beilleszkedést. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy az anya a gyermekével együtt vegyen részt ebben a folyamatban. Így az együttlét, az új környezet elfogadása biztonságot ad, megismerve a gyermekek napirendjét, szokásaikat. Elfogadjuk az otthonról hozott kedves játékaikat, sőt az első napokban mi is kedveskedünk személyes kis meglepetésekkel. A nagycsoportosok a gyermekek által készített kedves ajándékkal, dallal - verssel köszöntik közösségünk új kis tagjait. A hirdető táblán felhívó jellegű képes köszöntő fogadja őket. Csoportszobáink otthonosak, szépek. Az óvó és dajka nénik gondoskodó szeretettel várják a gyermekeket.

Mindig figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, eltérő szokásaikat. Nagycsoportosaink szeretettel és segítő szándékkal veszik körül a kicsinyeket. Ilyen családias légkörben kedvezően alakulnak társas, baráti kapcsolataik, egymáshoz való viszonyuk is. Programot szervezünk a kicsik és a nagyok együttműködésére: közös játékok, kirándulások. Biztosítjuk annak lehetőségét, hogy a testvérpárok egymás közelségében legyenek. Alkalmat adunk arra is, hogy különböző helyzetekben, más csoportokkal együttműködhessenek a gyermekek, pl. alkotónapok.

A gyermekek felé nyitottak vagyunk, segítjük a barátságok kialakulását, a másság elfogadását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívokat visszatartjuk, fékezzük.

Mindezek feltételezik a mentálhigiénés egészséget, a közösség „lelki egészségét” és harmóniáját. A gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti, a felnőttek jó példája, bátorítása, türelme, bizalma, szeretete. A gyermekek érzik, hogy az óvónő cselekedeteiben, szavaiban

mit és miért tart helyesnek, mit és miért utasít el, és mit vár el tőlük. A gyermeki magatartás szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak a kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A gyermekek kezdetben érzelmileg, majd később a belátás alapján azonosulnak azzal az értékrenddel, amelyet az óvónő közvetít. Az azonosulás elősegíti a csoport közösségé formálódását. Hagyományaink ápolása: születés - névnapok jelzik azt, hogy fontosak vagyunk egymásnak, együtt örülünk, ünnepelünk.

1.1.4. A tevékenység kerete: Mesélő természet-beszélő környezet

„Ami ebből nekünk mindig a legfontosabb a tapasztalat és abból is a tanulságok megszívlelése. Azért, hogy hasonló hibákba már ne essünk, és az élet dolgaiban gyermekként is egy kicsit okosabban, magabiztosabban igazodhassunk el. Tervezzünk újra, próbálkozunk új módszerekkel! Készüljünk, hogy mire lombot vet az ág, mire gyümölcsöt érlel a nyár és mire lehull az őszi lomb, új élményekben és örömeinkben gazdagodva készülhessünk az újabb, a következő tavaszra.”

/ Valló László: „A kiskertész”¹ /

A gyermek és környezete

A környezettel való ismerkedés a gyermek születésétől kezdődik, mely egyre táguló ismeretszerzésben mélyülő folyamat, ami végül egy környezetbarát életvitelben valósulhat meg. Ennek feltétele, hogy az óvodai nevelés figyelembe vegye a családi nevelés milyenségét, mint minden érték közvetítést. A családok életvitele, mindennapjai meghatározzák a gyermek attitűdjét, szokásait / beleértve az anyagokkal, energiával kapcsolatos szokásait is /, kommunikatív képességeit.

Hogyan tudunk erre építeni?

Úgy, hogy a környezeti nevelés állandóan, mindenkori folyamatossággal jelenlévő hatás legyen az óvodában. Az óvodai élet példát ad a gyermeknek, a családoknak melyben meghatározó az óvónő személyisége.

Egyrészt többet adhat az óvodai nevelés azzal, hogy a tevékenységek gazdag választékát biztosítja a szabad játékban. A felnőtt - gyermek együttlétekor alakul a látás és ábrázolás,

¹Valló László: A kiskertész; Agricola kiadó Budapest 1990. 132. oldal 3. bekezdés

Másrészt pedig a gyermekcsoport meleg, derűs légköre, a nevelők attitűd szellemiségével, biztonságot gyűjtő feltételével. A környezetbarát életvitel kialakulásához fontos a környezetbarát óvoda megteremtése.

mozgásészlelés és saját mozgásharmóniája. Épít a gyermek egyéni és sajátos, beszéd- ének-mozgás és képi kifejezés hajlamaira. Másrészt pedig a gyermekcsoport meleg, derűs légköre, a nevelői attitűd szellemiségével, biztonságot, bizalmat nyújtó feltételeivel. A környezetbarát életvitel kialakulásához fontos a környezetbarát óvoda megteremtése. Ezt könnyen megtudjuk valósítani, mivel alapelve a gyermekközpontúság, az egészséges életmód, a pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel.

Célunk:

- Olyan gyermekeket nevelni, akiknél már óvodás korban megalapozhatjuk a környezettudatos viselkedést, akik szeretik és ismerik a természetet. Fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépsége iránt, megtalálják a jót és a szépet, azt megbecsülik, védik, az értékeket megőrzik és képesek a tenni akarásra.

Feladatunk:

- Fontos, hogy a gyermekek a felnőttekkel együtt lássák meg és vegyék észre a környezet tevékeny megismerése közben adódó lehetőségeket, amihez elegendő alkalmat, időt, megfelelő helyet és eszközt biztosítunk a spontán szerzett tapasztalat-és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Építsünk a gyermekek egyéni képességeire, adottságaira, élményeire, tapasztalataira, biztosítsunk olyan jellegű élményszerzést, mely lehetővé teszi a szűkebb, illetve tágabb természeti – emberi - tárgyi környezetünkben végbemenő folyamatok, matematikai tartalmú tapasztalatok, az ok-okozati összefüggések megláttatását, az azokban való differenciált, tevékeny részvételt.
- Figyeljünk tudatosabban a környezet - illetve természetvédelem fontosságára, a természetszemlélet formálására.
- Jeles napjaink beépítése az óvodai életbe, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek, családok életét.
/ Takarítási világnap, Állatok napja, Víz napja, Föld napja Madarak és fák napja, Környezetvédelmi világnap /.
- Olyan tevékenységek, lehetőségek biztosítása, amelyekben megtapasztalhatják a gyermekek a környezetük mennyiség, tér, forma viszonyait.

A környezettudatos nevelés a „Zöld Óvodában”a munkaközösségünk „Jó gyakorlata”

Szemléletmódunk, elveink:

Az „Itt és most”-ból kiindulva a helyi sajátosságokra, adottságokra építve vonjuk be a gyermeket a személyes tapasztalásba.

A gyermek környezetében az jelenik meg, amely számára tapasztalható, ahol „Ő” létezik. A későbbi csoporthoz való tartozás, a „mi - tudat” létrejöttének élménye mind az „Én - központú” helyzetekben gyökerezik.

Fontos a mindennapok eseménye, realitása, így megismeri és megtanulja a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, a családi szokások, tárgyi kultúra értékeit, szeretetét, védelmét.

A sokoldalú tapasztalatszerzést, annak feldolgozását tudatos irányítással, élményszerű átadással tesszük, az élethelyzetek megszervezésével.

A felfedezések közben olyan tapasztalatok birtokába jut, amely életkorának megfelelő, a biztos eligazodáshoz, tájékozódásához szükséges. Megtanítjuk látni őket, eligazodni a környezetükben.

A gyermek mindenben az egyéniségének, fejlettségének, képességének megfelelően vegyen részt, fogalmazza meg önállóan véleményét.

A környezetükkel, a világ dolgaival természetes egységükben ismerkedjenek meg. A problémákat képességeik szerint oldják meg. Elősegítjük döntési képessége fejlődését a kortárs kapcsolatok és a környezet alakításában.

Ha felfedeztetjük velük a környezetük elemeit, megismertetjük a felnőttek világát, azok viselkedését, ők is aktív részeseivé válnak környezetüknek.

Mindig játszunk, mely tele van a valósággal való ismerkedés sokszínűségével, a magatartás, a viselkedés formálásával.

Állandóan gyűjtünk, keresgélünk, figyelünk, kísérletezünk, tevékenykedünk, eseményeket szervezünk. Mindezt érzélem gazdag, színes, hangulatos légkörben.

Ezek az érzések kísérik a megismerés és akaratú tevékenységek folyamatát és pozitív érzelmi viszonyt, alakítanak ki a természeti és társadalmi környezettel.

Legértékesebb eszközünk a személyiségünk. Környezeti attitűdjeinkkel, értékrendünkkel követendő hatást tudunk elérni. Ezáltal válhatnak a mindennapok cselekedetei szokásalakító gyakorlattá.

Programunkban, a Mesélő természet – beszélő környezet helyi nevelési programban, abból az elvből indulunk ki, hogy a kisgyermek korban szerzett élmények meghatározóak és a gyermek fő tevékenységi formája a szabad játék. A játék a tevékenység színtere összekapcsolódik a mindennapi léttel. A környezettel való együttműködés szabályainak elsajátítására a legjobb lehetőség.

A játékon keresztül megvalósul a tanulás, a gyakorlatban megszerezhető tapasztalatokon át pedig eljuthatnak a konkrét fogalomalkotásig. A játékban felhasznált ismereteit átéli, folyamatosan gyakorolja, egyéb tevékenységeiben alkalmazza.

A nevelési terület tartalma tehát minden, a gyermek környezetéből származó élményre, tapasztalatra, ismeretre kiterjed. Nevelésünket környezet-centrikussá szeretnénk tenni, ezáltal megalapozni a fenntarthatóság pedagógiáját. Mindent a maga természetében megfigyelni, minden lehetőséget kihasználni a szabadban való tartózkodásra. Vannak állandó megfigyelési helyeink.

Az óvodai napok színességét, élménygazdagságát a gyermeki kíváncsiságból fakadó változatosság jellemzi. A hosszabb, rövidebb séták, kirándulások, megfigyelések, természetbeli játékok után lehetőséget adunk a benti, nyugodt beszélgetésekre. Játékra, tevékenységre, mesékre a környezet titkairól, amelyek a megfigyelt ismereteket hozzák a felszínre. Segítjük a tapasztalatok „feldolgozását.”

A környezet megismerésére nevelés és az irodalmi művek összehangolása az érzelmi nevelés nagy színtere. A természet érdekességei mesébe elmondva még jobban felkelti a gyermek érdeklődését. Az óvodás gyermeket minden tevékenységbe be lehet vonni játékosan, a mesék világán keresztül, a történetek megfigyelésével.

A különböző játékok, megfigyelések, kísérletek alkalmasak arra, hogy a gyermekek /óvónő - szülő segítségével/ megismerkedhessenek a tűz- víz- föld- levegő fontosságával, védelmével. A tevékenységekben, kísérletezgetésekben nem mindig a tudomány, a tartalom a fontos, hanem a játék az érdekes. Mindig azt emeljük ki, amit szükségesnek tartunk, együtt csodálkozunk, kimondjuk, megnevezzük, elmeséljük, érzékeljük a valóságot. A műveltségi területek egymásra épülnek, kiegészítik egymást. Sokféle az anyag, a lehetőség, sokféle a módszer is. A környezetben találkoznak a hangok, illatok, színek, formák, mennyiségek, ritmus világával, az élővilág mozgásával, állandó változásaival. Ezek az ingerek komplex módon épülnek be a nevelésünkbe.

Az anyanyelv kifejező ereje, a helyes nyelvhasználat megismertetése ott van a nyelvi kifejezőképességük minden mozzanatában. Az élmények megfogalmazásával fejlődik nyelvi

kifejezőeszközük. Nagyon fontos, hogy a gyermeket körülvevő felnőttek mindig legyen kedve a környezetben, a természetben való cselekvésre, mesélésre. Tehát a felnőtt ne legyen közömbös a megfigyelni valókkal szemben, mert azok bőven vannak mindenütt. Minden lehet játék, és mindenről lehet mesélni, amely közelebb hozza, mélyebbé teszi az ismereteket.

A környezeti nevelésünk bizalomra, a szülők, az óvodai dolgozók, azaz a mások iránti szeretetre épülve válhatnak eredményessé.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének területei, témakörei

A gyermek és környezete

- Család - óvoda - lakóhely
- Testrészek, egészségvédelem
- Emberek munkája, foglalkozása
- Környezetünk mennyiség, tér, szín, formai viszonyai
- Időjárás, természeti változások, jellemzők az évszakok megfigyelése által, amelyek összefüggenek
- Napszakok
- Növény és állatvilág
- Közlekedés

A környezeti elemek védelme, alakítása

- A négy őselem: tűz- víz- föld- levegő
- élőlény, település, táj

Jeles napok, hagyományok

Hagyományos ünnepeink: születésnapok, névnapok, Mihály napi vásár, mikulás, karácsony, farsang, húsvét, költészet napja, anyák napja, gyermeknap, iskolába menők búcsúztatása.

Környezeti nevelésünk jeles napjai:

- Szept. 23. Világtakarítási nap
- Okt. 4. Állatok világnapja
- Márc. 22. Víz világnapja
- Ápr. 22. Föld napja
- Máj. 10. Madarak fák napja
- Jún. 5. Környezetvédelmi világnap

Gyermekek az emberbarát környezetért

Megismeri és betartja a **Zöld szabályokat**:

- ❖ Csak annyi növényt gyűjts össze, ahányra feltétlenül szükséged van!
- ❖ Minél kevésbé bolygasd a természetet a kísérleteiddel!
- ❖ Sehol ne szemetelj!
- ❖ Ne zavard a fészkelő madarakat, és ne végy el madártojást!
- ❖ Élő állatot ne gyűjts!
- ❖ Csak bőven termő vadvirágból szedj néhány szálát!
- ❖ Soha ne szedj le védett növényt!
- ❖ Csak azt szabad gyűjteni, amit a természet nekünk adott (lehullott falevelet, faágat, termést...)!
❖ Ne szennyezd a folyókat, tavakat!
- ❖ Ne bántsd a mások által gondozott növényeket!
- ❖ Kiránduláskor csak a kijelölt helyen gyűjts tüzet!
- ❖ Ne törd le a fák, bokrok ágait!

Mindezeknek a keretét az évszakok adják, melyek feldolgozásánál még különböző fejlesztési célok, feladatok érvényesülnek. Mozgás, énkép - testséma, vizuális, zenei, verbális fejlesztés. A műveltségi, tevékenységi területek komplexen egymásra épülnek, a tevékenységi területek kiegészítik egymást. Évszakonként terveket készítünk, melyeket heti lebontásban, valamint egy- egy témát projektmódszerrel dolgozunk fel. Ezek az évszakok változásaira, a mindennapok realitásaira, ünnepekre, aktuális eseményeire épülnek. A tervezésben támaszkodunk a közös értékeink alapjául szolgáló módszertani ötleteinkre, az évszakokhoz, kapcsolódó mese- vers- mondóka gyűjteményre.

Őszi, téli, tavaszi, nyári megfigyelések, gyűjtések, tevékenységek, játékok, vizsgálódások

Ehhez kapcsolódó:

1. Játékok, játékos tevékenységek, manuális tevékenységek
2. Irodalmi anyag
3. Mozgás anyag
4. Gyermekdalok, ének, zenei anyag
5. Nyelvi fejlesztés
6. Jeles napok, hagyományok.

1.1.5. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék semmi mással nem helyettesíthető, magáért a tevékenység örömeért végzett, önként választott gyermeki tevékenység, amely szabad képzettszításokat követő szabad visszatérő, hosszantartó, zavartalan játékfolyamat, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete. A játék minden más pszichikus funkció fejlődésével összefügg. Kevés jobb nevelőeszközt ismerünk, mint a játék. Aki játszik, megtanul jól, biztosan mozogni, leleményességre tesz szert. Finomulnak érzékszervei. Világosabbá válnak ismeretei, gondolkodásmódja magasabb szintű lesz. A játékot kísérő érzelmek, közlési vágyat ébresztenek, s ezzel lehetőséget adnak az óvónőnek arra, hogy a gyermek legtermészetesebb tevékenysége közben figyelhesse meg beszédfejlődését. A gyermek, játék közben fölvetett kérdései és a továbbkérdezésre bátorító óvónői válaszok ösztönzik a beszédet. Az óvónő szóbeli és beszédet kísérő metakommunikatív megnyilvánulásaival mintát nyújt a gyerekeknek.

A játék során fejlődik a megismerő tevékenység, pontosabbá válik a valóságról alkotott kép. Környezeti nevelésünk játékkal való telítettsége pedagógiai szempontból azért fontos, mert lehetőséget kap a funkció öröm, a belülről vezérelt, motivált öntevékenység. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése, hiszen a játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában, játékos tevékenységszerzésben is megmutatkozik.

Nagyon erős a gyermek modellkövető tanulása, a szociális tanulás.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játék folyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segíti, kezdeményezi a játékfolyamatot. A felnőtt jelenléte segíti, támogatja a gyermekek közötti játékkapcsolatok alakulását.

Mivel a játékot tekintjük a legfőbb ismeretszerzési bázisnak, ezért elsősorban a játszás élményéhez kell hozzájuttatni a gyermekeket.

A külső és belső világból származó benyomásainak megelevenítése, megjelenítése élményt adó tevékenységek során fejleszti a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget.

Ez biztosítja az értelmi - szociális és intellektuális képességek fejlődését. Magukba foglalják azokat a magatartási formákat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat, amelyeknek

kialakítása ebben az életkorban kívánatos.

A szabadon választott játék óriási információhalmazt tartalmaz, melyből a gyermek mindig azt az egységet választja ki, melyikre az adott játék során szüksége van. A többszöri ismételtetések hatására az ismeretek szinte spontán beépülnek a meglévő rendszerbe, felidézhetőek és felhasználhatóak lesznek azonos, hasonló és később eltérő szituációkban is. Tehát a gyermek tanul, igyekszik felhasználni, ami számára fontos, ami eredményt, sikert hoz, amiért dicséretet kap, aminek hatására jól érzi magát, barátokat szerez.

E tanulási formában nagyon lényeges az utánozható pozitív példa. A megjelenés, a hanghordozás, az attitűdök, a mimika, a gesztus. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A gyermeknek lehetőséget adunk a próbálgatásra, a felfedező tanulásra, az „ahá” élmény átélésére.

Mindezekhez olyan légkört igyekszünk kialakítani, amelyben a gyermek, szorongás nélkül, érdeklődéssel tevékenykedhet, közben kialakul a bizalom, a kölcsönös megértésen és segítségen alapuló gyermek-gyermek, felnőtt - gyermek kapcsolat.

Célja:

- Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a játékban, szabad játékban történő cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei kibontakoznak, komplex módon fejlődnek.
- A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a mikro és makro környezetében szerzett tapasztalataira építve segíteni a gyermeki gondolkodás fejlődését, az egyéni képességek kibontakozását, az egész személyiséget.
- Kiemelt fontosságúnak tekintjük a szabad játékban megvalósuló gyermeki fantázia, kreativitás, a divergens gondolkodás, kibontakoztatását.

Feladata:

- A gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak bővítése, feldolgozása, a megismerési képességek fejlesztése.

- A természettel kapcsolatos és hagyományos játéklehetőségek gyakorlásával a játék, szabad játék funkciójának erősítése, a valóságról alkotott kép gazdagítása, fejlesztési lehetőségek biztosítása.
- Segítjük a környezet tevékeny, cselekvő megismerését (kísérletezés, tapasztalatszerzés, megfigyelés, rácsodálkozás...) a benti játéktevékenységek során újbóli felidézését, átélését, megelevenítését.

Az óvodapedagógus feladatai a játéktevékenységgel kapcsolatban:

•A gyermeki öntevékenység fejlesztése a kezdeményezett és spontán, szabad játékok helyes arányának megválasztása. Olyan készségek, képességek fejlesztése, amely az egész nevelési folyamat intenzív képesség termelőjévé válik.

- Megfelelő idő, hely és nyugodt, derűs légkör biztosítása az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A különböző játékformákhoz, a gyakorló, a szimbolikus szerep, a konstruáló és szabályjátékokhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása, játékeszközök készítése, azok beépítése a játékba.
- A játék fejlesztése érdekében különböző szituációk létrehozása, közös élményszerzési lehetőségek biztosítása. Az egyéni élmények beépítésével a differenciált fejlesztés megvalósítása.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása, szükség esetén tudatos, segítő bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel a sokszínű játék kialakulásához.
- A játéktevékenységgel összefüggő magatartásformák kialakítása, elsajátítása.
- A szabad játék és a játszótárs szabad megválasztásának biztosítása, a kreativitás ösztönzése, támogatása.

A játék alapvető feltételeinek biztosítása

A nyugodt, derűs légkör a felszabadult játék alapfeltétele, amely alapvető szokásrendszerre épül. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy a választott játékot kivel, milyen helyen, mennyi ideig és milyen eszközzel játsszák.

Megfelelő hely: Az óvodai játék színtere a csoportszoba, az óvoda udvara, a kedvenc játszó - kirándulóhely. A csoportsobákban a játéktér a bútorok praktikus, ésszerű elhelyezésével úgy alakítjuk ki, hogy az otthonos legyen, variálható játszósarkoknak, kuckóknak, a szabad

mozgásnak lehetőséget biztosítva.

Megfelelő idő: Az elmélyült játékot a folyamatos és rugalmas napirendünk biztosítja.

Megfelelő eszközök: A játékszerek esztétikusak, balesetmentesek és fejlesztő hatásúak, melyek megfelelnek az életkori és egyéni sajátosságoknak. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a nap folyamán a gyermekek egyéni képességeiknek megfelelően újrahasznosítható és félkész anyagokból kedvük szerint alkossanak, amit a különböző tevékenységekben szabadon, egyéni elképzelésüknek megfelelően, kreatívan felhasználhatnak.

Tapasztalatszerzés - élményszerzés: Az élményforrás lehetőségét változatos tapasztalatszerzés során biztosítjuk. Igen fontos, hogy a gyermekeknek legyenek élményhátterek: vásároljanak piacon, boltban, lássák az eladók, fodrász, postás stb. munkáját. Fontos, hogy minden gyermek meg tanuljon játszani.

A természettel kapcsolatos és hagyományos játéklehetőségek ismétlésével a játék funkciójának erősítése, a valóságról alkotott kép gazdagítása, fejlesztési lehetőségek biztosítása.

Ötletzsákunkba minden olyan játék belefér, amelynek során a gyermekek kapcsolatba kerülnek önmagukkal és a környezetükkel. Engedjük őket tapasztalni, elmélyülni, kíváncsiskodni és játszani, játszani és játszani: röviden gyermeknek lenni.

Ez tartalmazza:

- A különbségekre - hasonlóságokra - csoportosításokra irányuló kereséseket
- Ítéletalkotásokat - relációk feltárását
- Konkrét és önmaga számára legoptimálisabb megoldásokat
- A kapcsolatok kiépítését
- Oksági kapcsolatok keresését
- A kooperatív együttműködés feltételeit, kooperatív tanulási technikákat, a differenciálást

Alkalmaz olyan megismerési módszereket

- megfigyeléseket - ahol tapasztalhatnak
- vizsgálatokat - ahol keresgélhetnek
- összehasonlításokat - ahol viszonyíthatnak
- kísérleteket - ahol megbizonyosodhatnak
- modellezéseket - ahol próbálkozhatnak.

A szabad játék jelentősége abban rejlik, hogy kielégíti a gyermekek - eltérő fejlődési ütemének megfelelően - szereplési vágyát, problémamegoldó képességüket, fejleszti fantáziájukat, memóriájukat, ítélőképességüket és kitartásukat. Tevékenység során játékos formában mélyíthetik el ismereteiket. Erősödik szabálytudatuk, és játék közben megtanulják elviselni az esetleges kudarcot. Megtanulják védeni és óvni a természetet.

Játékformák:

- gyakorló
- szimbolikus
- konstruáló
- szabályjáték

A környezet megismerését szolgáló játékok

- természetjáró - és védő játékok
- szituációs és szimulációs játékok
- érzékelő játékok
- én - képfejlesztő játékok
- csoportalakító játékok
- együttműködést fejlesztő - bizalomépítő játékok
- társasjátékok
- csapatversenyek
- a természet sokszínűségét, állapotát vizsgáló játékok
- pl. víz - homok - agyag - kavics - talaj ahol tevékenyen gyűjthet, tapinthat, rakosgathat, megfigyelhet stb.

A szabad játékban rejlő fejlesztési lehetőségek:

A ritmikus gyakorlás és megismerő tevékenység során fejlesztjük a szem-kéz koordinációt, a dominanciát, a tér-érzékelésüket.

Fejlesztjük a gyermekek viselkedéskultúráját, alkalmazkodóképességét, aktivitását, segítőkészségét, komplex személyiségfejlődését.

Fejlesztjük az empátiát segítő magatartásformák erősítését, a pozitív szokáselemek tükröződését a cselekedetekben, a konfliktushelyzetek megoldását, kifejezőkészséget, érzelmi hangulat kialakulását.

Fejlesztjük a szabályok pontos betartására való törekvést, az egymásért folytatott játéktevékenység örömeinek kialakítását.

Fejlesztjük, segítjük az összerakosgatás és szerkesztés örömeinek kibontakozását, az egyéni ötletek, elképzelések megvalósítását, az eszközök kombinált alkalmazásának lehetőségét, a szerkesztés örömeinek átélését.

Fejlesztjük, segítjük, hogy ők is aktívan kapcsolódjanak be a javítási műveletekbe, átérezve munkájuk örömét - eredményét. Az általuk készített eszközök a szerepjátszó - bábozó tevékenység természetes eszközévé válik. Minden tevékenységet közös gyűjtőmunka előz meg, melynek kellékei lehetnek a természetes anyagok egyre gyakoribb alkalmazása: gesztenye, csuhé, csutka, kóró, stb.

A játékba integrált tanulás módszerei, fejlesztési lehetősége:

A gyermek a környezet felé kimeríthetetlen kíváncsisággal fordul. Az óvodai nevelésünk a játékot a legfejlesztőbb tevékenységnek tartja, ahol a gyermek megfigyel, érzékel, tapasztal. A tanulás folyamatos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlesztését támogatja. Segítségért - magyarázatért a felnőttekhez fordul. Optimális eredményt a szülők - óvónők - óvodában dolgozó felnőttek összefogásával érhetünk el, amihez szükséges a kölcsönös tájékozódás és tájékoztatás, együttműködés. A gyermeki játék fontos jellemzője a környezetéhez kapcsolódó aktuális attitűd. A kíváncsiságnak e mozgatórugóit használjuk fel érzelmeik formálásában. Fontosnak tartjuk a közös játszást, a gyermekek játékába való beleélést, az együttérzést és a türelmet.

Az óvodapedagógus sajátos játéksegítő módszereiről a következőket valljuk:

- van, amikor csak szemléljük a játékot
- van, amikor hagyjuk a gyermekeket a problémák megoldásában
- van, amikor segítségre van szükségük
- van, amikor együttes játékunk jelenti a legnagyobb örömet.

Környezeti nevelésünk sajátossága a mérés, összehasonlítás, vizsgálatok, kísérletek, modellalkotási eljárások - melyek rész - egész relációkra bontják a valóságban összetartozó benyomásokat, ismereteket.

A másik sajátossága pedig a teljesség élményét teszi lehetővé (holisztikus látásmód).

A mikro-csoportos és az egyéni fejlesztések alkalmával a kötetlenség fontos, de benne tudatosan tervezett módon történik a differenciált fejlesztés. Nevelésünk során a gyermeki kezdeményezésre és kreativitásra építünk, egyénre szabott módszerekkel, eszközökkel, eltérő tanulási idő biztosításával. Ezzel a differenciálással a gyermeki személyiség a saját útját bejárva képes kibontakozni, fejlődni, a saját módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint. Differenciálnunk kell a célokban, a célok által meghatározott feladatokban, a feladatokhoz vezető útban, a hozzá kapcsolódó eszközökben, az elsajátítás ütemében, tempójában. A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását. A pedagógiai gyakorlat akkor sikeres, ha folyamatos visszacsatolás, nyomon követés jellemzi. Akkor válik igazán teljessé a pedagógiai munkánk, ha a családdal való kapcsolattartás a gyerekekről szól és tartalommal telített. A gyermekek fejlődését az „Ilyen vagyok” egyéni fejlesztési lapban követjük nyomon.

A differenciált tervezéssel biztosítjuk minden gyermek fejlődését, miközben alakul a gyermekek kompetenciaérzése. Fontos, hogy pedagógiai munkánk során az iskolai érettségre való alkalmasságot segítsük elő:

- megalapozzuk a tanulási képességeket,
- megelőzzük a tanulási és egyéb részképesség zavar kialakulását,
- erősítjük a gyermekekben a megoldási késztetést, monotonia tűrést, figyelemkoncentrációt, alkotásvágyat.

A DIFER programot szeretném alkalmazni, amennyiben a pedagógusaim részt vettek az ehhez szükséges képzésben.

Kötött formát főleg a nagyobb gyermekeknél alkalmazunk - a szándékos figyelem, a kitartás, önfegyelem, csoporthelyzet, feladattartás, türelem fejlesztéséhez

A folyamatos és alkalmi megfigyelések kapcsán a sok cselekvés, sokoldalú érzékelés biztosításával érjük el később a belső motiváltságon alapuló ismeretszerzést.

Folyamatos megfigyelések: az évszakok, az időjárás elemei, jellemzői, hatása a növény ill. állatvilágra, az emberre és környezetére, színek, szépségek.

Alkalmi megfigyelések: sokszor előforduló lehetőség, egy - egy érdekes jelenség, tevékenység, cselekvés, ill. ünnep kapcsán.

1.1.6. Vers, mese

Az anyanyelvi - kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanatában is. A mese és a vers része az egész óvodai életet átfogó anyanyelvi nevelésnek. A gyerekekkel való játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetőség a beszéd, a szórakoztatás, a kellemes időöltés, az együttes élmény biztosításához.

Célja:

- Az érthető kifejező beszéd készségének kialakítása.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos és szabad önkifejezés megalapozása
- A gyermek életkorának és egyéni képességének megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalom iránti érdeklődés felkeltése
- Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikációkülönböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében.
- Nyelvi struktúrákra építő nyelvi nevelés és az önkifejezésre alapozó nevelés szintézisének megvalósítása.
- A kommunikációs nevelésünk során az anyanyelv megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a természetes beszéd és kommunikációs kedvének a fenntartása (a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének, beszédértésének, beszédészlelés fejlődésének elősegítése) a gyermekek egyéni képességeikhez, és eltérő fejlődési ütemükhöz igazodva.

Feladata:

- A játékoság megőrzésével, megfelelő motivációval, a játékos tevékenységek örömteli végzésével valósuljon meg és a céltudatos képességfejlesztést, a speciális szükségletű gyermekek nevelését szolgálja.
- Olyan szociális közeg biztosítása, ahol a gyermek szabadon kifejezheti önmagát, kérdezni tud, véleménye van, válaszolni akar.
- Az anyanyelv gyakorlásán, az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl, a változatos, különböző tevékenységeken keresztül a valós élethelyzetekben történő szerepköreinek elsajátítása játékos formában (vers, mese, bábjáték, dramatizálás, szituációs játék, történetek, helyzetjátékok, mim etikus játékok).

Beszédművelés, beszédfejlesztés, kommunikáció, illem**Tevékenységek korcsoportok szerint**

TEVÉKENYSÉGBLOKK	3-4 év	4-5 év	5-6-7 év
HELYESEJTÉS			
1. Légzéstechnika	X	X	X
2. Ajakartikuláció	X	X	X
3. Gyorsasági gyakorlatok			X
4. Időtartam gyakorlatok			X
5. Belső hallást fejlesztő gyakorlatok		X	X
BESZÉDMŰVELÉS KOMMUNIKÁCIÓ			
1. Köszöntés felnőtteknek és gyermekeknek	X	X	X
2. Bemutatkozás felnőtteknek és gyermekeknek		X	X
3. Megszólítás felnőttek és gyermekek körében	X	X	X
4. Vélemény-nyilvánítás			X
5. Elbeszélés élmény alapján		X	X
6. Mesebefejezés meghallgatott meserészletek alapján			X
7. Leírás kép alapján Emberek Állatok Növények	X	X	X
8. Személyi adatok közlése	X	X	X
ILLEM TANÍTÁSA			
1. Az óvodai ill. az óvodán kívüli viselkedésre vonatkozó illemszabályok	X	X	X
2. Az étkezésre, mint helyzetre, valamint az evésre vonatkozó illemszabályok	X	X	X
3. A jó megjelenés illemszabályai	X	X	X
4. A gyalogos közlekedésre vonatkozó illemszabályok	X	X	X

A beszédfejlesztés folyamata

Helyes ejtés: A beszéd automatizmusainak, a beszédmozgásoknak és a beszédhallásnak finomítása, korrigálása.

Beszédművelés

és kommunikáció: A szocializáció folyamatában a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze. A fejlesztés a beszédhelyzetek teremtésével, a beszélő kedv fokozásával indítható.

Illem: Általánosan érvényes szabályok: az óvoda dolgozóinak, szülőknek, társaknak való köszönés, udvarias magatartás, a kötött és kötetlen foglalkozásokon tanúsított magatartás, a helyes minta megismerése, szokássá alakítása, a helytelen viselkedés korrigálása, az óvodán kívüli helyzetekben is.

A mesélő természet irodalmi anyaga

– A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését.

A gyermekek érzékelésének, észlelésének egyik jellemzője az érzelmek dominanciája, ezért ajánlatos a megfigyelt eseményhez, jelenséghez, élőlényhez tartalmilag kapcsolódó vers, vagy versrészlet spontán elmondásával fokozni, elmélyíteni a természetélmény hatását. Az irodalmi művek így teremtik meg a természet megismeréséhez, megbecsüléséhez, megóvásához elengedhetetlen érzelmi alapot, ezáltal hozzájárulnak a gyerekek környezeti (környezetvédelmi) neveléséhez, természetszerető, környezetbarát felnőtté válásához.

A verseket, mondókákat, találós kérdéseket a gyerekek gyorsan rögzítik, mert a ritmus, a rím segít ebben. A versmondásnak nem kötöttek a módszertani szabályai: bárhol, bármikor mondható, ahol aktuális, lehetőség adódik, egy - egy helyzethez rendelhető, vagy éppen egy hangulat továbbélésének, felidézésének eszközei.

Az évszakok változásait, amelyek a természetben gyönyörű csodákat varázsolnak, szebbnél szebb versek őrzik.

- A népmese, történet, a magyar gyermekköltészet, népi hagyományok jó alkalmat kínálnak a mindennapi mondókázásra, verselésre, segíti a környezeti és irodalmi nevelés komplexitását. A gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elengedhetetlen eleme.
- A megfigyeléseken, tapasztalatokon alapuló néphagyományokat - melyek a régi generáción keresztül a mában is élnek - továbbvisszük a népmeséken, szólásokon, találós kérdéseken keresztül. A mese visszaigazolja a kisgyermek szorongásait s egyben feloldást, és megoldást kínál. A világot megjelenítő, átlelkesítő ok-okozati kapcsolat, csodák és átváltozások ráébresztik a gyermeket a realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. Mesélés közben, mesehallgatás során fontos és elengedhetetlen a mesélővel való személyes kapcsolatban az érzelmi biztonság, intimitás kialakítása. A gyermek elengedett intim állapotában megelevenedő belső képvilág, képalkotás az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A fák, cserjék a népmesékben úgy élnek, úgy változnak, ahogy csak a gyermeki fantáziában lehetséges. A „nem szeretem állatok” közelebb kerülnek, elfogadhatóbbá válnak a gyermek számára, ha irodalmi művekben is találkoznak velük. A mesebeli „beszélő állatok” emberi tulajdonságaikkal ragadják meg a gyermeket és egyben hangutánzásra is készítetik. Ezek a hangutánzások nagy segítséget jelentenek a gyermek helyes hangképzésének kialakításában és alkalmasak a kezdeti beszédhibák javítására is, úgy, hogy a gyermek, észre sem veszi.

A közvetlen természetes környezetben elsajátított és megismert versek, mesék, mondókák, történetek hatékonyabban vésődnek be a gyermekek emlékezetébe és könnyebben felidéznek azokat.

Az irodalom közege a nyelv.

Sok irodalmi mű ismerete szükséges ahhoz, hogy az adott vagy teremtett szituációhoz tartalmilag és formailag is a legalkalmasabbat találjuk meg. A kiválasztáshoz segítséget nyújt a munkaközösségünk által összegyűjtött irodalmi válogatás.

Az irodalmi művek kiválasztásának fontos alapelvei:

- Tiszta forrásból merítsen
- Megfeleljen a gyermek és a csoport fejlettségi szintjének, életkorának, szemléletmódjának és világgképének.
- Feleljen meg az óvónő egyéniségének

Forrásaink elsősorban a magyar népmese, vers, mondóka gyűjtemények, környezeti mesék. Más népek meséivel való ismerkedésre is alkalmat teremtünk.

Az éves tervek az évszakok változásait követik.

„Őszi ágat szél diderget”

„Pilinkézni kezd a hó”

„Rügyet robbant minden ág”

„A nyár rózsát hoz a világra”²

A tevékenységekhez alkalmazható irodalmi anyagok

Kisebkeknek:

- mondókák, egyszerű mondókamesék
- simogatók, tapsoltatók, höcögtető, hintáztatók, vigasztalók
- rövid, rögtönzött történeteket halmozó láncmesék
- rövid versek állatokról, természetről
- dramatizálás, állatok hangjának utánzása
- állatokról szóló egyszerű népmesék, műmesék

Lényeges az ismétlések, az alliterációk szerepe. A meséhez a hétköznapi élettől eltérő különös beszéddallam tartozik, ami utánozható. Dramatizáló játékok kimerül egy - egy szerep kiválasztásában, az ehhez szükséges kellékek felvételében, egy - egy jellemző mozzanat egyéni eljátszásában.

Nagyobbaknak:

- több versszakos mondókák, változatos kiszámolók.
- ismétlésekkel, refrénekekkel tagolt vidám, pattogó, ritmusváltó, ringató, lépegető, táncos ritmusú versek
- mozgásos játékot kísérő kiszámolók, ugrók
- találós kérdések, mulattató mondókák, tréfálkozók, felelgetők, csúfolók, szólások, mondások
- bonyodalmas tréfás állat és tündérmesék a népmesék - (műmesék) köréből
- folytatásos elbeszélések, történetek

² Dr. Fejes Erzsébet- Kanczler Gyuláné Dr.: Mesélő természet, Kincs Könyvkiadó, 1995

- több versszakos versek természetéről, állatokról, családról, gyermekekről (érzelmi töltésű vagy humoros rímelő)
- dramatizálásnál a kelléktár a gyermekek ötleteinek felhasználásával készül és bővül - a szerepeket egymás között felosztják, saját vagy társuk viselkedését kommentálják

A mese, a vers, irodalmi tevékenység során kiemelt szerepet kap a kommunikációs készség fejlesztése. A gyermekeket közvetlenül érő külső ingerek fokozzák kíváncsiságukat, érdeklődésüket, így pozitívan befolyásolják kommunikációs képességeik kibontakozását - a társakkal, felnőttekkel való kapcsolattartásban.

Az alap kultúrtechnikák elsajátítására csak azok a gyermekek képesek, akik megfelelően tudnak kommunikálni. A személyes példa és helyzetek kialakítása ösztönzi a gyermekeket, bővíti szókincsüket, gazdagítja metakommunikációs ismereteiket. A metakommunikáció fejlődését elsődlegesen a hiteles közlés erősíti. A gyermekre figyelő, jó példát adó, jól artikuláló, tagoló, választékosan „beszélő környezet” a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja.

1.1.7. Ének, zene, énekes játék, tánc

Célja:

- Örömteli és élmény-gazdag közös ének-zenei tevékenységek által a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása és esztétikai fogékonyságának alakítása.

Feladata:

- A környezet hangjainak, zörejeinek megfigyelésével, énekekkel, zenével a gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságának alapozása, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.
- A közös éneklés, mondókázás, népi játék és népi gyermektánc segítségével az együttes élmény biztosítása, játékos jókedv megteremtése és a zenei anyanyelvi örökség gazdagítása.

A kisgyermek első zenei élményeit a családjában éli át. A fejlesztés szempontjából differenciáltan tervezünk, arra építve, hogy a gyermek hall-e a családjában gyermekdalokat,

mondókákat, számára érthető különböző zenei anyagokat. A család az óvodai, zenei neveléssel együttműködve segítheti a gyermek zenei fogékonyságának megalapozását.

Zenei nevelésünk során megpróbáljuk kellő motiválással a gyermekek figyelmét ráirányítani a környezetünk hangjainak szépségére, érdekességére.

Kialakíthatjuk így a rácsodálkozás és pozitív érzelmi viszonyulás örömét, az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. Ennek érdekében nap, mint nap megteremtjük annak lehetőségét, hogy a szűkebb és tágabb környezetünkben, így a természetben is közösen felfedezhessük és utánozhassuk a kisállatok (béka, madár, tücsök, kutya, macska.) természeti jelenségek (eső, szél) tárgyak (járművek, gépek.) hangjait. Ehhez az óvónő zenei érzékenysége, kifinomultsága is szükséges. Énekeinket és hangszeres előadásainkat szívesen hallgatják, melyek utánzásra motiválják őket. Dalokkal, mondókákkal, népi játékokkal, népi gyermektáncokkal kialakítjuk az együttjátszás, mondókázás, éneklés, mozgás örömét, így formálva a gyermekek közösségi szellemét is. A jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódóan spontán, illetve kezdeményezett formában, akár csoportösszevonásokkal is megjelenik a néptánc. Az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, és a helyi zenei kulturális szokásaink (népdalkör énekei, gyermekek hangszeres előadásai, táncbemutatói, stb.) hozzájárulnak a zenei nevelésünk színesítéséhez, és a zenei kreativitásának alakításához. A népi dalok és játékok gyűjtésében nagyszüleink is segíthetnek.

A zenei anyagokat igényesen válogatjuk az évszakok sajátosságaihoz igazítva a gyermekek életkori sajátosságainak, fejlettségének megfelelően. A kisebbeknél a legfontosabbnak tartjuk az érzelmi biztonság megteremtését. Az emocionális kapcsolat kialakítását segítjük az ölbéli játékokkal, höcögtetőkkel, lovagoltatókkal, csiklandókkal, tenyérjátékokkal. A játékos mozdulatokkal feloldjuk a gyermekek feszültségét, ezzel is segítve a beszoktatás időszakát. A spontán dalolgatás és mondókázás alkalmával, érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, illetve megteremtjük annak gyakorlásának lehetőségét. Megtanulnak 5-8 mondókát, 2/4-es ütemű s-m, s-m-d, l-s-m, m-r-d, s-m-r-d, d-l-s hangkészletű dalokat, melyek negyed és páros nyolcad ritmusúak.

Megismerkednek a zenei alapfogalmakkal (halk–hangos, gyors–lassú, magas–mély) és különböző hangszerekkel.

A nagyobbak megtanulnak 4-10 új mondókát, 15-18 gyermekdalt, melyek hangkészlete m-r-d-l, l-s-m-r-d, r-d-l-s-val bővül. Ők már az egyenletes lüktetés mellett érzékelik a dalritmust. Képesek bonyolultabb énekes játékok játszására, (kapuzók, sorgyarapítók, párcserélők, stb.),

melyben különböző térformák jelenhetnek meg (kör, duplakör, csiga, hullámvonal). Gyakran énekelnek önállóan is.

A zenei fogalmakat differenciáltabban érzékelik és a hangszerekkel tovább ismerkednek. A közös ének-zenei tevékenységeink az örömforráson túl, készségfejlesztő hatást is gyakorolnak. Fejlődik hallásuk, ritmusérzékük, mozgásuk, melyek az anyanyelvi nevelésüket is befolyásolja.

A gyermekek hallásfejlődését kedvezően alakíthatjuk a megfelelő hangkészletű, hangterjedelmű és hangmagasságú dalokkal, valamint zenei játékokkal (visszhangjáték) és a sokszori ismételtetéssel. A mondókák, dalok ritmusával fejlesztjük a gyermekek ritmusérzékét, hatását fokozhatjuk a kitalált játékos mozdulatokkal.

Dalos játékaink, népi gyermektánc anyagaink szebbé és összerendezettebbé teszik a gyermekek mozgását. **Zenevarázs” c. kiadványa tématervjavaslatai a** zenehallgatás újszerű modelljét kínálják. Zenehallgatási anyagunkat szintén a programcsomag komolyzenei válogatásával és az óvodai komolyzenei gyűjteményünkkel tesszük változatossá. A válogatásnál figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi, etnikai kisebbségi hovatartozását

1.1.8. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A környezet szépségének megteremtésében és megőrzésében igen fontos szerepe van a vizuális nevelésnek.

Célja:

- A személyiségfejlesztés megvalósítása a gyermekek egyéni képességeiből, aktivitásából fakadó játékos tevékenységek által, a gyermeki élmények és tapasztalatok képi, szabad önkifejezésére építve. A műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés.
- A gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása a természet szépségei által, az esztétikai befogadáshoz szükséges készségek és helyes ítéletek kialakítása, alkotói képességek megalapozása.

Feladata:

- A gyermek környezetesztétika iránti érzékenységének kialakítása, valamint igény az alkotásra, az önkifejezésre, az esztétikai élmények befogadására.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó - alakító tevékenységek feltételeinek megteremtése, tartalmának, minőségének fejlesztése.
- Olyan tevékenységek biztosítása, melyek az egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva segítik a képi – plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó-, rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének, az alkotások belső képi gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakulását.
- A tevékenységek során a gyermekek megismertetése a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, kézimunka eszközeivel, azok helyes használatával és a különböző, változatos technikákkal, alapelemeivel és eljárásaival.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

A vizuális nevelés feltételei, lehetőségei

Fontosnak tekintjük a gyermekek látáskultúrájának fejlesztése érdekében a gazdag, sokrétű megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek, élmények biztosítását. A gyermek természetes érdeklődése, kíváncsisága jó alapot szolgáltat a megfigyelésekre. Különösen az érzelmekkel átszőtt, játékos elemekkel gazdagított tapasztalatszerzési lehetőségek nyomán gazdagodik a gyermek képzelete. A természet számtalan ilyen megfigyelésre alkalmas jelenséget tartogat, de a mesterséges, épített környezet, társadalmi környezet-óvoda, lakóhely és minden olyan hatás ide sorolható, amely éri a gyermeket.

Különösen mély érzelmi töltést hordoznak a gyermekek élményei, amelyek az alkotó-alakító tevékenységben törnek a felszínre. Ezek a gyermeki fejlődés ugrásszerű fejlődését eredményezik: gazdagabb formavilág, egyéni megjelenítések, mozgalmasság. A vizuális nevelést átszövi a képi gondolkodás, a megjelenítő-, konstruáló képesség. Mint a beszédfejlődéshez, úgy a látáshoz, a képi gondolkodáshoz is szükség van partnerre, biztató, megerősítő, felfedezést észrevevő felnőttre. Fontosnak tartjuk, hogy az alkotó tevékenységhez megfelelő légkör, hely, idő, valamint megfelelő minőségű és mennyiségű eszköz és anyag egész nap álljon szabadon a gyermekek rendelkezésére. A hely biztosításánál szem előtt tartjuk, hogy a tevékenységeknek megfelelő, kényelmes körülményt biztosítsunk, ahol az elmélyült alkotásban lévő gyermeket nem zavarják az egyéb tevékenységek. Szem előtt

tartjuk, hogy munkaasztalukat megfelelő természetes fény érje. Az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük a célszerűséget és esztétikusságot, hogy azok többnyire természetes alapanyagúak, és minél motiválóbb hatásúak legyenek. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek az elkezdett munkájukat minden esetben befejezhessék.

A gyermekek megismerhetik a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait és a velük való bánásmódot, a technikai kivitelezés, eljárás lehetőségeit. A gyermekek kreatív fantáziájukat sokszínű, érdekes, vizuális tevékenységekben bontakoztathatják ki (pl.: agyagozás, szövés, fonás, varrás, batikolás, origami stb.). Lehetőséget biztosítunk, arra, hogy a „kincseket”, amit a gyermekek a természetben gyűjtöttek, az alkotó- alakító tevékenységükhöz is felhasználhassák. Mű- és népművészeti alkotásokkal egyaránt megismerkedhetnek az ábrázolás különböző fajtái mellett. (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka).

A kisebb gyermekek firkálhatnak, rajzolhatnak, mintázhatnak, festhetnek. Tetszés szerint részt vehetnek a különböző plasztikai munkák készítésében. Megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Törekszünk az esztétikum iránti igényesség és értékelő képesség kialakítására, észrevetve, együtt gyönyörködve a saját és társaik alkotásaiban. Az építés, konstrukciós tevékenység során megismerkedhetnek a különböző tárgyak formáival, alakzataival, tulajdonságaival. A nagyobb gyermekek alkotó-alakító tevékenységét újabb technikák megismertetésével bővítjük. A gyermekeknek lehetőséget, alkalmat biztosítunk az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad téma, és technika választására. A képalakítás megjelenik festéssel, zsírkrétával, ceruzával, filctollal, pasztellkrétával, papíragasztással, agyagba, ill. homokba karcollással, nyomattal, a természetes anyagok felhasználásával... Segítjük a gyermekek befogadó és alkotó képességeinek fejlesztését, megteremtjük a feltételeit annak, hogy az egyszerű odafordulástól az ámuló rácsodálkozásig jussanak el. Rajzaikban –egyéni képességeiknek megfelelően- megjelenik az emberábrázolás, majd később a saját élményeken alapuló témákban a mesék, a versek, az énekes játékok, és az ünnepek, közös élmények eseményábrázolásai is.

Folyamatosan olyan élményekhez juttatjuk a gyermekeket, amelyeket megfigyelések, tevékenységek, vizsgálatok alapján szerezhettek. A környezet, a természet esztétikai jelenségeire, művészi alkotásaira történő rácsodálkozás, gyönyörködés és az esztétikus környezet biztosításával alapozzuk meg a gyermekek esztétikum iránti vonzódását, jó ízlését.

A gyermekek természetes és más anyagok felhasználásával ajándékokat is készíthetnek, mellyel átéli az ajándékozás örömét. Bevonhatják szüleiket az alkotó- alakító munkához szükséges anyagok gyűjtésébe, az óvoda szépítésébe, otthonos kialakításába.

A gyermekek képi és plasztikai alkotásaikból esetenként kiállítást szervezünk. A kiállított alkotásokat megcsodálhatjuk, megfogalmazhatják az alkotások által kiváltott érzelmeket.

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Minden csoportban kialakítjuk az ábrázoló sarkot, ahol a gyermekek a nap folyamán, szabadon alkothatnak. Az eszközök elérhető helyen találhatóak és igény, érdeklődés szerint használhatóak. Megteremtjük a kreatív önkifejezés, alkotások általi lehetőségének, valamint a kreativitás kibontakoztatásának alapfeltételeit.

Heti egy-két alkalommal szervezünk irányított mikro-csoportos, kötetlen formájú tevékenységet. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vesz részt a tevékenységben. A gyermekek képi- plasztikai kifejező nyelvének fejlesztését egyéni fejlettségi szintjükhöz igazodva, differenciált fejlesztéssel valósítjuk meg. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a gyermekek egyéni módon jelenítsék meg élményeiket, jussanak kifejezésre érzelmeik, vágyaik, szorongásaik. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, amiben megmutatkozik a fantázia és élmény világuk mellett a természet szeretete is.

Elősegítjük a szülői szemléletformálással, hogy a családok is teremtsék meg a gyermekek alkotó- alakító tevékenységének feltételeit, becsüljék meg alkotásaikat, örüljenek azoknak, és őrizték meg.

A tehetséggondozás keretein belül 6-8 gyermek az év folyamán havi rendszerességgel egy óras időtartamban vesz részt a számukra szervezett kiemelt műhelymunkában.

Alkalmanként, lehetőség szerint zenés festéssel tesszük változatossá a tevékenységet.

1.1.9. Mozgás, mozgásos játékok

Célja:

- A mozgás megszerettetése, hogy a gyermekek kedvük, igényük, elképzelésük, vágyaik szerint mozoghassanak
- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás megvalósítása, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó, mozgásos játékokkal és feladatokkal, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításával.

- Az óvodás korú gyermekek egyéni képességének és eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével szervezetének, testi képességének sokoldalú, harmonikus, arányos fejlesztése.

Feladata:

- A gyermekek mozgásigényének kielégítése, ezzel együtt harmonikus, összerendezett mozgásfejlesztés.
- Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló mozgásformák, játékok megteremtésével biztosítani a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.
- A mozgásproblémák kiszűrése, prevenció, korrekció alkalmazása a szakemberrel történő konzultáció után
- A prevenció torna beépítése a mindennapos mozgásos tevékenységekbe, a szervezett mozgásba
- Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek biztosítása.
- A motoros képességek fejlesztése, amelyek hozzájárulnak a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakításához, a gyermeki szervezet teherbíró képességének egészséges fejlődéséhez.
 - kondicionális képességek (erő, gyorsaság, állóképesség)
 - koordinációs képességek (egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség, kineztiikus differenciáló képesség, reaklási képesség)
- A testséma fejlesztése, a testrészek megismerése, azok edzése
- Fegyelmezett nagy-, kis-, és finommozgások, az érzékelés, a formaállandóság fejlesztése.
- A tevékenységhez élmény, megfelelő idő, hely, eszköz biztosítása.
- A személyiség akarati tényezőinek alakítása.
- Ügyesség, alkalmazkodóképesség fejlesztése, társra figyelés.
- Mozgáskultúra fejlesztése

A mozgás sokoldalú tevékenység, jelen van a szervezett mozgáson, a mindennapos mozgáson túl a játékban, a különböző nevelési területekben, valamint a gondozási, önkiszolgáló és munka tevékenységben. Az SNI-s gyermekek számára külön lehetőséget biztosítunk a nap folyamán a nekik megfelelő mozgásigény kielégítésére

A mozgásfejlesztés lehetőségei:

- szervezett mozgás
- mindennapos szervezett és szabad mozgás
- játékidőben történő mozgásfejlesztés

A mozgásos feladatok, mozgásos játékok tervezésénél figyelembe vesszük a csoportok összetételét, életkori sajátosságát, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét és eltérő fejlődési ütemüket. A mozgást, mint életkori sajátosságot a nap folyamán bármikor és bárhol kihasználjuk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket olyan mozgásingerek ériék, amelyek az optimális fejlődésüket eredményezik. A mozgásos játékok, tevékenységek felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

Szervezett mozgás

A tevékenység során főként a kondicionális és koordinációs képességek, a testséma, az oldaliság (karszalaggal), az én-kép (a tükör használatával) fejlesztését segítő mozgásokat, mozgásos játékokat végzünk. A tornaszobában, ill. a szabadban is végezzük ezeket a szervezett mozgásokat, mozgásos játékokat. A fokozatosság elvét vesszük figyelembe. A néhány perces bemelegítést (mely történhet zenére is) követik a játékos előkészítő gyakorlatok, a rávezető eljárások, melyekkel a főgyakorlatokat, játékos mozgásokat készítjük elő. Ezt követi (de lehet a foglalkozás folyamán bárhol) a játék, amely során játékos formában begyakorolják a tanult mozgásokat. Az életkori sajátosságaiknak, egyéni képességüknek, testi adottságaiknak megfelelően állítjuk össze a mozgásanyagot, hogy örömet leljenek benne, szívesen végezzék. Sokszor használunk kézi szereket, amelyeknek megismerik a gyermekek a tulajdonságait is, és fejleszti a finommotorikájukat is.

A tevékenységek során tartásjavító- és lábtorna tervezésével segítjük elő a gyermekek optimális fejlődését.

A fejlettségtől függően minden gyermeknek biztosítjuk a megfelelő gyakorlási időt, örömteli, önálló mozgást. Egyszerűen magyarázzuk el a feladatokat, bemutatással tesszük érthetővé, szemléletessé a mozgásokat, a játék módját, a szabályokat.

Kisebb gyermekeknél a nagymozgások fejlesztése a fontos. Ebben a korban tökéletesedik tovább a járás, finomodik a futás.

Fontosnak tartjuk a testséma fejlesztését, a testrészek megismerését, amely elengedhetetlenül

szükséges az én-kép megszületéséhez. A testrészekkel való ismerkedés során a térirányok is bekapcsolódnak a megismerés folyamatába. A testrészek mozgásával, megérintésével, behatárolásával és megnevezése közben szerzett tapasztalatokkal teljesedik ki a gyermekek testtérféke. Megismerkednek különböző járás-, futás-, ugrás-, támasz-, egyensúlygyakorlatokkal, gyakorolják a különböző függéseket, megismertetik őket a labdával, a velük végezhető játékos mozgásokkal. Fontosak a szem- kéz, szem- láb koordinációs gyakorlatok (labdajátékok, járások, futások vonalak, tornaszerek között...). A különböző alakban történő járás-, futásgyakorlatokkal, a különböző alakzatok végigjárásával, bekerítésével a gyermekek alaklátását, formaállandóságát fejlesztjük.

A nagyobbak a nagymozgásokat már egyre pontosabban, koncentráltabban végzik. A finomabb, apróbb mozzanatok segítik a nagymozgások tökéletesítését. A nagymozgások bővülnek a különböző ugrásokkal, gurulóátfordulással, pontosabb szem- kéz, szem- láb koordinációt igénylő gyakorlatokkal (felugrások, célba ugrások, dobások, ...). A változatos dobásokkal, sávokban, vonalon történő eszközmozgatással, egyensúlyozó játékokkal bővítjük tér - érzékelésüket. Az eszköz használata, a támaszgyakorlatok segítik a kéz fogóizmainak erősítését. A gyermekek terhelhetősége nagyobb, erő, állóképességük, gyorsaságuk jobban fejlődik. Elsajátítják a biztonságos mozgáshoz szükséges szabályokat, megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni, tapasztalatokat gyűjtenek. A játékban versenyjátékokat is játszunk, amelyekkel a közösségi érzésüket fejlesztjük és segítjük az egészséges versenyszellemük, az önfegyelmük, a figyelmük megerősödését.

Mindennapos szervezett és szabad mozgás

Az időjárástól függően legtöbbször kinn, rossz idő esetén a csoportszobában végezzük. A játékot, a játékosságot alkalmazzuk alapvető eszközként. Úgy állítjuk össze a néhány perc anyagát, hogy felfrissülést, edzést, igazi örömet jelentsen a gyermekek számára. A nap bármely részében és bárhol megszervezhető. Ha olyan helyen sétálunk, ahol a különböző mozgásformák gyakorlására lehetőség van, azt kihasználjuk, mely egyben a környezeti elemek megismerését is segíti (szántás-járas, árok-ugrás, gurulás, különböző talajon járas).

Játékidőben történő mozgásfejlesztés

Az óvodai élet mindennapjaiban a játék, ill. szabad játék során (kinn, ill. benn) igyekszünk megfelelő helyet, időt, eszközt, élményt biztosítani a mozgásra, gyakorlásukra, mozgásos játékok játszására.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlődésére.

Benn és kinn sokféle tornaszer áll gyermekeink rendelkezésére. Törekszünk a kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, melyek elősegítik az egészségfejlesztő testmozgást. Ezeken a szereken változatosan, önállóan, egyéni képességeiknek, szükségleteiknek megfelelően gyakorolhatják a mozgásokat (mászás, függés, átfordulás, egyensúlyozás, lengés, ritmikus mozdulatok...). Elsősorban a nagymozgások fejlesztését szolgálják. A gyermekek kedvük, igényük, bátorságuk szerint használhatják az eszközöket állandó felügyelet mellett. Ezen mozgások gyakorlásával biztonságosabban, balesetmentesen igazodnak el a nagy térben. Udvarunk is sok edzési lehetőséget kínál. Sokat mozgunk a szabadban, gyűjtünk, tapasztalunk, megfigyelünk. A kinti érzékelő- észlelő játékok mind segítik a finommotorika fejlődését.

1.1.10. Munka jellegű tevékenységek

A gyermeki személyiség fejlesztés fontos eszköze a munka és a cselekvő tapasztalással együtt végzett munkajellegű játékos tevékenység.

A játék, a munka, a tanulás egy tőből fakad, így a munka a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutat. A munka az óvodáskor végére sem különül el teljesen a játéktól.

A gyermeki munka játékos jellege és a játékhoz kapcsolódó jegyei miatt színtere a gyermeki tanulásnak.

A gyermeki munkában is felfedezhetjük a játék meghatározó elemeit, mint az önállóságra való törekvés igényét, ismétlést, gyakorlási késztetést, utánzási vágyat.

A gyermeki munkára jellemző, hogy a gyermek életkori sajátosságából, érzelmeitől indítottan olyan szeretne lenni, mint a felnőtt, őt modellnek tekinti, ezért utánozza.

Ezért fontos a felnőtt mintaszerű viselkedése és pozitív viszonya a munkához.

A gyermek számára akkor válik értéké a munka, ha az őt körülvevő felnőttek számára is értéket és megbecsülést jelent. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A természeti és társadalmi környezet megismertetése, a gyermeki világkép formálása úgy lehetséges, ha a gyermek aktív, tevékeny részese a tapasztalatszerzésnek, ha ismereteit alkalmazhatja, gyakorolhatja.

A gyermekek által végzett munkaalkakító tevékenység, mely hasznosságán túl esztétikai értéket is képvisel.

A munka célra irányuló tevékenység, amely külső irányítással történik, figyelmet, kötelességvállalást, ezek teljesítését igényli. Eredményéről közvetlen tapasztalatokat szereznek. Felelősséggel jár, melyhez megfelelő ismeret, beállítódás, készség szükséges. A munka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Célja:

A sokféle, változatos, munkajellegű tevékenységek során olyan készségek, képességek, tulajdonságok, szokások, környezettudatos magatartás alakuljon ki, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, kötelesség teljesítését.

Feladata:

Olyan tevékenységek biztosítása, amelyben minden gyermek egyéni képességeinek, készségeinek megfelelően vehet részt.

A játékos tevékenységek által fejlődjenek ki a gyermekeknek azon készségei, melynek során tudja önmagát kiszolgálni. Jusson el a saját személyiségével kapcsolatos munkakészség kialakulása után a közösség érdekében végzett munkáig.

A munkaszokások közül fontosnak tartjuk, hogy kialakítsuk:

- a növények és állatok gondozásával kapcsolatos kötelesség és felelősség tudatot
- takarékosági szokásokat (használati tárgyak, villany, víz, energia stb.)
- a külső-belső környezettel kapcsolatos szokásokat (az óvoda helységeinek, udvarának, környezetünk esztétikájának megóvása)
- az óvoda pozitív értékrendjének a kisugárzását a különböző szocio- kulturális háttérrel rendelkező családok felé, a családok részvételével, (gyűjtőmunkálatok, udvarrendezés, a meglévő értékek folyamatos gondozása, megóvása, gazdagítása)

A feladatok elvégzéséhez nyugodt légkört, megfelelő játékosságot és gyakorlási lehetőséget, biztonságos munkaeszközöket, időt és helyet biztosítunk.

A munkavégzést mindig az értékelés valamilyen formája követi: önértékelés, egymás értékelése, a felnőtt értékelése.

Munkajellegű tevékenységeink óvodánkban:

Önkiszolgálás:

A gyermeket életkori sajátosságából adódóan az önállóság igénye, az önállósulási törekvés, az akaratilag élet fejlődése ösztönzi az önkiszolgáló munkára. Mindez komplex módon fejleszti a gyermeket, segíti a mozgáskoordináció fejlesztését, az önállóság, az érzelmi- akaratilag élet, a szociális képességek kibontakozását.

A gyermek a saját személyével, kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével a felnőtt segítségével ismerkedik meg (testápolás, öltözködés, saját személyükkel kapcsolatos igényesség, holmijuk rendben tartása, óvása, kulturált étkezési szokások elsajátítása).

Naposi munka:

A gyermekek fejlettségétől függően vezetjük be és fokozatosan bővítjük (kirándulások előkészítése, növényápolás, kisállatok gondozása). Az önkiszolgálással kapcsolatos munkaszokások begyakorlása után válik egyre tudatosabb és örömtelibb tevékenységgé. Programunk sajátosságából adódóan a napos munkát másként értelmezzük. Mivel sokat tartózkodunk a szabadban, az bővül a kinti feladatokkal. A megnövekedett teendők miatt egy időben többen látják el ugyanazt a tevékenységet.

A feladatok vállalásánál alkalmazkodunk a gyermekek igényéhez, érdeklődéséhez.

Alkalomszerű munka és megbízatások:

Alkalmi megbízatások, melyek a nap folyamán gyakori elemei a gyermekek tevékenységének. Ezeknek körét mindig meghatározza a gyermekek fejlettsége, személyisége, a környezeti adottságok, melyek a gyermeki önállóság kialakulását segítik. Jó, ha tervezzük a megbízatások lehetőségeit (a kisebbek segítése - öltöznél, ébresztésnél, ajándékkészítés a kisebbeknek, készülődés a jeles napokra).

Növény és állatgondozás:

A gyermekek ismerkednek a növények jellemzőivel, az állatok külső- belső tulajdonságaival, táplálkozási szokásaikkal, mozgásukkal, életmódjukkal, a természet törvényszerűségeivel, a fejlődés, változás, ismétlődés folyamatával, az ok- okozati kapcsolatokkal, gondozási teendőkkel. A növények, állatok gondozása elsősorban a kognitív képességek fejlesztésében jelentősek.

Mindezek mellett fejlődik kötelességtudatuk, feladattudatuk, kitartásuk valamint motoros képességeik, téri tájékozódásuk, szem-kéz, szem-láb koordinációjuk, finommotorikájuk.

Az óvodai élet során adódó munkajellegű, munkavégzéssel kapcsolatos lehetőségek:

- munkálkodás a családnál a csoportnak fenntartott kiskertben
- élősarok-, virágoskert-, madár- pillangóbarát kert- óvodánk fájának, gyógynövényspirálunk gondozása
- évszakfal- , időjárásnaptár vezetése
- az akvárium lakóinak gondozása

Rendszeres tevékenységek

Fontos, hogy legyenek rendszeres tevékenységek, melyek a szokások kialakítását segítik alkalomhoz kötődően, élményszerűséget biztosítanak.

Napi tevékenységek:

- az élősarokban lévő növények, állatok gondozása
- időjárás naptár aktualizálása
- a természet kincseinek folyamatos gyűjtése a természetsarokban, felhasználása a napi tevékenységekben
- önkiszolgálás, naposi munka
- csoportszoba átrendezése különböző tevékenységekhez

Heti tevékenységek:

- takarítási teendők a hét egy meghatározott napján (kint és bent), növények ápolása, állatok gondozása
- aktuális időszakban madáreleség készítés, madáretető feltöltés
- vitamintál készítés

Őszi munkatevékenységek

- Termékek, falevelek összegyűjtése
- Csoportszoba dekorálása az évszaknak megfelelően
- Az udvar folyamatos takarítása, tisztántartása
- Zöldségfélék, virágok, gyümölcsök magjainak gyűjtése
- Betakarítási munkálatok a családoknál
- Gyümölcsök, zöldségfélék elrakása télire, befőzés, aszalás
- Növények cserépbe, ládába ültetése, a kint maradók téliesítése
- Faiskola, faültetés - növényvédelem
- Természetsarok folyamatos gazdagítása
- Vitaminsaláták, gyümölcssaláták készítése
- Komposztálás

Téli munkatevékenységek

- Természetsarok gondozása
- Madáretetők kihelyezése, madáreleség készítése, a madarak folyamatos etetése, itatása
- Ajándékkészítés a szülőknek és kisebbeknek, az összegyűjtött természetes anyagokból
- Részt veszünk a nagyobbakkal az óvoda belső udvarán a járda tisztításába, annak baleset mentesítésében (sózás nélkül).

Tavaszi munkatevékenységek

- Az udvar takarítása, őszi hulladékok felszedése, talaj előkészítés: virágosítás évelő virágok kitakarása
- Veteményezés az óvoda kiskertjében
- A szobanövények folyamatos gondozása és kiültetése
- A kerti szerszámok előkészítése, munka utáni helyes elrakása
- Cserepes virágok átültetése

Nyári munkatevékenységek

- Locsolás, gyomlálás
- Érett termékek leszedése - fogyasztása.
- A tevékeny udvari élet feltételeinek biztosítása

- Virágok folyamatos gondozása.
- Barkácsolás termésekből, természetes anyagokból.

• TEVÉKENYSÉGI TERÜLET	• NAPI RENDSZERESSÉGGEL	• HETI RENDSZERESSÉGGEL
• KÖRNYEZETI TEVÉKENYSÉG	• X	•
• NYELVI, KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉG	• X	•
• IRODALMI TEVÉKENYSÉG	• X	•
• MOZGÁS, MOZGÁSOS JÁTÉKOK	•	• X
• MOZGÁSOS PERCEK	• X	•
• RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	• X	•
• ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉKOK	• X	•

Spontán folyamatok, tevékenységek kötetlen formában

A játék minden megjelenési formájában.

Önként vállalt megbízások valamilyen feladatra, tevékenységre

Segítségadás társaknak, felnőtteknek.

Saját magával kapcsolatos teendők felismerése, elvégzése.

Váratlan esemény, történet

Látogatás, meghívás valahová, vendégség,

Gyermeki ötletek-, kreativitás-, kíváncsiság

Gyermekek kérdései, problémafelvetései

1.1.11. A tevékenységekben megvalósuló tanulás:

Célja:

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Feladata:

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai élet valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy a gyermekerőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljon. A tapasztalatszerzésre, a cselekvésre a tevékenységi vágya ösztönzi a gyermeket. Sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenység biztosításával szinte észrevétlenül a tanulás útjára vezethetjük őket. A több érzékszervet igénybevevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermekek teljes személyiségfedésének, szempontjából. A tanulás bármely lehetséges formájára adódik lehetőség egy-egy óvodai nap folyamán. Az ismeretszerzésen túl újabb és újabb felfedezéseket tehet a gyermek, mód nyílik attitűdjei erősítésére és készségei, képességei, kreativitása erősítésére, fejlesztésére is. A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kell kiindulnunk.

Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógusok által kezdeményezett tevékenységi formákban szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- ❖ az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- ❖ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ❖ a játékos, cselekvéses tanulás;
- ❖ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ❖ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ❖ a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulási tevékenységgel kapcsolatban:

- A tanulást támogató környezet megteremtése
- Alkalmazható tudás átadása, differenciált fejlesztéssel
- A gyermekek életkori sajátosságainak, fejlődési ütemének, egyéni képességeinek, figyelembevételével a készségek és képességek fejlesztése.
- A gyermekek előzetes ismereteinek, tapasztalatainak felhasználása a tanulási tevékenység során.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltése és kielégítése, kreativitásuk erősítése.
- Lehetőség biztosítása olyan szituációk átélésére, ahol megismerheti környezete tárgyait, jelenségeit és ezek összefüggéseit. Megtapasztalhatja a felfedezés és kutatás örömeit.
- A gyermek önállóságának, kitartásának, szándékos figyelmének, kudarcűrő képességének, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.
- A tanulási tevékenységhez szükséges pozitív beállítódás, a helyes magatartásformák kialakítása.
- A tanulási tevékenység irányítása során a gyermekek személyre szabott, pozitív értékelésével a gyermeki személyiség kibontakoztatásának segítése.
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.
- Részképeesség és tanulási zavarok észlelése esetén jelzés a megfelelő szakembernek.
- A helyi mérési módszerrel kiszűrt részképeesség zavarok csökkentése fejlesztéssel.
- Szakemberek által jelzett fejlesztendő területek óvodapedagógus által történő fejlesztése.

Az óvodai élet mindennapjaiban megvalósulnak a rendszeres, tervezett, szervezett gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos játéktevékenységek.

2. Óvodai intézményünk kapcsolatrendszere

Óvodapedagógusok együttműködése, az együttműködés továbbfejlesztése

Az együttműködés, az egymástól való tanulás meghatározó része nevelőmunkánknak. az óvodapedagógusok és a dolgozók együttműködése szabályozott rendszerben történjen. A működését évente felül fogjuk vizsgálni és meg fogjuk határozni a fejlesztés területeit. Fontosnak tartjuk a Vésztői Négyszínvirág Óvodával, mint programgazdával való szakmai kapcsolattartás kialakítását, hospitálások, óvodalátogatások és közös rendezvények szervezése.

Óvoda – család együttműködése, az együttműködés továbbfejlesztése

Intézményünkben arra törekszünk, hogy a szülők megalégedésére a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, szocializáljuk, neveljük, fejlesszük a gyermekeket. A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelői felfogásunkat, programunk célját, feladatát. Biztosítjuk a gyermekek egyénre szabott beszoktatását Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési eljárásokat, szokásokat megismerjük. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen a szoros együttműködés az összhangban történő nevelés

A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel („Ilyen vagyok” dokumentum) Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot, elfogadást és az előre mutató segítséget. Óvodánk nyitott, a szülők igényeinek megfelelően lehetőséget biztosítunk arra, hogy előzetes megbeszélés alapján bármikor betekintést nyerjenek gyermekeik óvodai életébe. Közös programokat szervezünk: kirándulások, farsang, ötletbörze, sportnap, csoportavató, őszi vásár stb.

A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatóak legyünk.

Óvoda – iskolák együttműködése, továbbfejlesztése

A gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, legyenek együttműködőek, kapcsolatteremtőek és képességeik szerint legyenek alkalmasak az iskolai tanulmányok megkezdésére.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda – iskola átmenetet minél zökkenő-mentesebbé tegyük.

Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő- és megtartó kapcsolatot szeretnénk kialakítani az iskolákkal. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Óvodánk egyéb kapcsolatai:

Egészségügyi szervekkel:

Védőnő, családsegítő szolgálat, (a gyermekek be óvodázásának segítése) orvos, fogorvos,

A kapcsolattartás formáit az Együttműködési megállapodások tartalmazzák, amelyeket évente felülvizsgálunk.

Szakmai szervezetekkel:

Kapcsolattartásunk a partnerlistán szereplő közvetett partnerekre terjed ki. Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat és érdeklődésünknek, illetve a nevelési programunk megkívánta fejlesztési lehetőségeknél megfelelően részt veszünk azokon.

– Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük szolgáltatásaikat.

2.1. Sajátos feladataink

Idegen nyelvvel való játékos ismerkedés

A játékos idegen nyelvvel történő ismerkedés óvodai bevezetésének célja:

- A sajátélményű tanuláshoz fűződő motivációs bázis, és nyitott beállítódás bővüljön az idegen nyelvek iránti fogékonysággal.

- A játékos nyelvhez szoktatás váljon a napi pedagógiai gyakorlat részévé, melyben, az életkor specifikumok figyelembevételével kommunikációs szituációban gyakorolhatják az idegen nyelv használatát.
- Helyi nevelési programunkban megfogalmazott céljainkhoz illeszkedően az élethosszig tartó tanulást segítő, a használható nyelvi tudást alapozó idegen nyelvű alapkészségek jelenjenek meg a gyermekek kommunikációjában.

Célunk:

- alakuljon ki más nemzetiségek nyelve iránti érzékenység.
 - legyenek képesek elemi kommunikációra idegen nyelven.
 - fejlődjön hangképzésük, intonációjuk, ritmusérzékük.
 - váljanak képessé a mindennapi élethelyzetekben elemi megnyilvánulásokra.
 - oldódjanak beszédgátlásaik.
 - befogadóként az idegen nyelv juttassa átélte örömhöz, élményhez a gyerekeket.
 - tegyenek szert olyan idegen nyelvi képességekre, melyek a sikeres iskolakezdés alapjai.
-

Feladatunk:

- a gyermeki szükségleteket, életkori és egyéni sajátosságokat, a gyermekek fejleszthetőségének lehetőségeit figyelembe véve, természetes élethelyzetekben szerezhetnek elemi, idegen nyelvi tapasztalatokat.
- az idegen nyelvvel való ismerkedést külső kényszertől mentessé tesszük.
- beszélgetéssel, közös tevékenységgel segítjük a gyerekeket abban, hogy elemi idegen nyelvi ismereteket szerezzenek, kielégítsék kíváncsiságukat.
- változatos tevékenységekben érzékeltetjük a nyelvi jellemzőket, mint artikuláció, kiejtés, beszédritmus. Rögzítjük a dalokat, verseket, mondókákat, körjátékokat.
- támogatjuk a gyerekeket az önálló idegen nyelvi kezdeményezésekben (témakörök, játékok)
- pozitív megerősítésként alkalmazzuk az informatikai eszközöket.
- a sajátos nevelési igényű, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és különleges ellátásra jogosult gyermekek esélyeinek növelése a tapasztalati lehetőségek kitágításával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyerekek nyitottak, érdeklődőek az idegen nyelv iránt.
- az önkéntelen emlékezeti bevésés, felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés, felidézés, figyelem.
- tevékenység, játék közben, érzelmeiken keresztül elemi, nyelvi készségeket, jártasságokat szereznek.
- a gyerekek legyenek képesek témakörönként legalább 5-10 szót, kifejezést felidézni és önállóan elmondani.
- a sajátos nevelési igényű, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és különleges ellátásra jogosult gyermekek állapotuknak megfelelően nyitottak az idegen nyelvű kommunikációra, ill. alapképességeik bontakozóban vannak.

A tanulás tartalma.

Az óvodás gyermek érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képszerű, szemléletes gondolkodása, leginkább a játékban, a játékon keresztül fejlődik. Játékos élethelyzeteket, tevékenységi lehetőségeket teremtünk a gyermekek számára, ahol a nyelvi ismeretek szükséges sémáit megfigyelhetik, utánozhatják, gyakorolhatják. Ehhez társulnak az óvónő által irányított tapasztalatszerzések, ismeretszerzések. Támazkodunk a gyermekek önálló próbálkozásaira, felismeréseire, kezdeményezéseire.

A tanulás lehetséges keretei:

Utánzásos minta és modellkövetés.

Spontán történő játékos tevékenységek.

A kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés. Az óvodapedagógus által irányított és kezdeményezett érzékelés, észlelés, képességfejlesztés.

Módszerek:

Játékos éneklés, verselés, mondókázás, mesélés.

Felismeréshangzásról.

Kifejezés idegen nyelvű intonációval.

Rajzolás idegen nyelvű hangzás után.

Mozgásos gyakorlások idegen nyelvű hangzás után.

Gyermekvédelem

Óvodásaink eltérő szocio-kulturális környezetből kerülnek óvodába. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés és a szociális hátrányok kompenzációja.

Célunk: Feltárni azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik.

Egyéni képességek differenciált fejlesztése, fejlődésük elősegítése.

Halmazott és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése.

Feladatunk:

Nagyon fontos feladatunk hátrányos helyzetű és a halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztése, felzárkóztatása, segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére, az óvodai keretek közötti kompenzáció biztosítása. Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás alapvető nevelési módszerünk.

A szülővel való közvetlen kapcsolat kialakítására törekszünk, személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermekek fejlődését segíteni. Ez a segítség kiegészül a pszichológussegítő közreműködésével is.

A veszélyeztetettség nyilvántartásba vételének szempontjai:

- súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés, testi - lelki bántalmazás
- erkölcstelen családi környezet, italozó szülők, bűnöző családi helyzet
- egészségügyi okok: súlyos érzékszervi károsodás, súlyos, tartós betegség

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás, a szeretetpótlás jellemző.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvodapedagógus feladatkörébe beletartozik. Feladatuk a gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás, környezettanulmány készítése a hatóság kérésére, a pedagógiai munka koordinálása. Az óvodában az intézményvezető látja el a gyermekvédelmi feladatokat és kapcsolatot tart a családsegítő szolgálattal.

Az óvodapedagógusok évente egy alkalommal értékelik a gyermekvédelmi munkát, az intézményvezetőt tevékenységükről folyamatosan tájékoztatják.

2.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

A köznevelési törvény (2011. évi CXCV.tv.) külön fejezetben foglalkozik azokkal a gyermekekkel, akiknek óvodai nevelési állapotuk, egyéni képességeik alapján az átlagostól eltérő törődést, nevelést, gondoskodást igényelnek. Sajátos nevelési igényük alapján különleges gondozásra tarthatnak igényt azok a gyermekek, akik testi, érzékszervi, értelmi, beszéd vagy más rendellenességgel rendelkeznek.

Az esélyegyenlőségről szóló törvény (1998. évi XXVI.tv.) kimondja, hogy az óvodai nevelésben a többi gyermekkel együtt vesz részt a fogyatékos gyermek, ha ez fejlődése, képessége kibontakoztatása szempontjából előnyös.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekeket a többiekkel együtt, integráltan neveljük, fejlesztjük, de a gyermekek befogadásához szükséges a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye is.

Óvodai nevelésük során fontos a rugalmas szervezeti keretek kialakítása a gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósításához. A fejlesztés szervezeti keretének megválasztása függ a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletektől, az alkalmazott speciális módszerektől, eszközöktől.

Az együttnevelés és fejlesztés alapja minden esetben a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás elvei:

- Az egyéni és csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia, az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező pedagógus közreműködése szükséges, akinek tevékenysége kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a sajátos teendők ellátásának tervezésére, a folyamatos tanácsadásra, a szülővel való együttműködésre is
- Az egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység a nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő speciális eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődéséhez az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet biztosítása szükséges
- A gyermek iránti elvárást és a terhelhetőséget fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke, biológiai állapota határozza meg.

Cél:

- Az átlagostól eltérő fejlődési ütemű, valamint a speciális fejlesztést igénylő gyermekek integrált nevelés keretében történő fejlesztése. (A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszhetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.)
- A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd és egyéb fogyatékoságból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében, a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

Feladat:

- A gyermekek speciális fejlesztési igényének felmérése, differenciált fejlesztésük biztosítása egyéni fejlesztési terv alapján a Nevelési Tanácsadó és a Szakértői Bizottság szakembereinek segítségével.
- A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása (személyi, tárgyi, speciális eszközök)
- A sérülés-specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- Speciális segédeszközök használata, elfogadtatása és megóvása.
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- Az óvoda pedagógusai, a nevelőmunkát segítő alkalmazottai, a gyermekek és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

Sikerkritérium:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkednek a csoportba, fejlődésük, az együtt haladás lehetősége biztosított

- Érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása
- A gyermekek integrált nevelésében magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógusok vesznek részt

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz
- A foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a nevelőmunkájába, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez, egy-egy nevelési helyzet megoldásához alternatívákat keres
- Együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, pszichológus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A pszichológus, gyógypedagógusok feladatai:

- Segítik a diagnózis értelmezését, az egyéni fejlesztési tervek elkészítését, figyelemmel kísérik a gyermek haladását
- Javaslatot tesznek a gyógypedagógia-specifikus módszerek alkalmazására, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására.
- Segítséget nyújtanak a segédeszközök kiválasztásában
- Együttműködnek az óvodapedagógusokkal, kapcsolatot tartanak a szülőkkel.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztésének feladatai

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós őrendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó, megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

– Mozgásfejlesztés

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

– Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

– Játéktevékenység

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb.

Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

– Nyelvi fejlesztés

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

– Éneklés, zenei nevelés

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

– Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítségét célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb,

mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés – is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

A látássérült gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, alig látók és gyengén látók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

a) Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermekeknél (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valósághű megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor

tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje javasolt. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai foglalkozások során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, - olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

b) Az alig látó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A látásukat praktikusán kismértékben használó alig látó gyermekek (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az alig látó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengén látó gyermekek nevelésének elveivel [2.2. c) pont].

c) A gyengén látó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.

– A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

d) A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes.

A hallássérült gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókinés fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény helyi tantervében, pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában,

hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészleteti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszédterületben mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szóincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszédterületben mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, középsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti

hallásvesztésüket mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek.

Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és fejlesztési tevékenység, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

d) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való

foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik.

Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítéséről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhén értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget a gyermek vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások.

Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli

kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,

c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,

d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,

e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A beszéd fogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyünk lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot háttérében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran

megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nembeszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítségével használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

6. A Pedagógiai Program ellenőrzése, értékelése

Intézményünkben tervszerűen előre meghatározott szempontok alapján történik az ellenőrzés, mérés, értékelés.

Az ellenőrzés területeit évenként az éves működési terv mellékletét képező ellenőrzési terv rögzíti, amely tartalmazza az ellenőrzés területeit, szempontjait, idejét, az ellenőrzésben résztvevők körét és az ellenőrzést végző személyeket.

Az ellenőrzés információit a következő év tervezéséhez (ellenőrzési, értékelési), a fejlesztési feladatok meghatározásához használjuk fel.

A program egy-egy részterületének fejlesztő, innovatív értékelése évenkénti ciklusban, meghatározott szempontok szerint történik.

Az értékelés biztosítja az információk feltárását és elindítja a javítási folyamatokat.

A fejlesztő, innovatív értékelés lebonyolítása az intézményvezető feladata, az értékelés eredményét a nevelőtestület fogadja el. .

A szervezeti kultúra fejlesztését szolgálja az intézményi szintű környezetvédő munkaközösség programja.

7. Menedzselés, marketing tevékenység

Intézményünk arculatának kialakítására törekszünk:

- amelyet formai megjelenésben is érvényesítünk.
(az intézmény megnevezése, emblémája, színvilága, belső terek megkomponálása, környezetesztétikuma)
- személyi tényezőkre való törekvés: érték közvetítés, konfliktuskezelés, fellépés, megjelenés, öltözködés, tárgyalóképesség, partnerkezelés, hangvétel és stílus

Az intézmény menedzsmentjének szempontjai:

- az intézményi elvárások, követelmények, szokások- és szabályrendszer,
- a legmegfelelőbb humán erőforrás biztosítása a különböző tevékenységek elvégzésére,
- a munka, a feladatok és a felelősség megosztása az intézményben,
- a program tartalmához és céljaihoz igazított továbbképzések valamint pályázati lehetőségek biztosítása,
- az intézmény képviselése, társadalmi kisugárzása, térségi szerepvállalás
- szolgáltatói szerepkör, jó gyakorlatok átadása

Az intézmény belső és külső PR tevékenységének szempontjai

Belső PR tevékenység:

- az információs és a kommunikációs rendszer működtetése
- az új dolgozók felvételének, a mentorálás kritériumrendszerének alkalmazása,

Külső PR tevékenység:

- Intézményünk törekszik a szakmai kapcsolatait és a média kapcsolatait kialakítani.

Záró rendelkezések

A Pedagógiai Program hatálya **kiterjed a Kétegyházi Önkormányzati Óvoda valamennyi dolgozójára és partneri körére.**

A Pedagógiai **Program hatályba lépésének ideje:** 2013 szeptember 1.

A program módosításának szükségessége:

- A fenntartó kezdeményezésére, szervezeti átszervezések esetén,
- Gyakorlati tapasztalatok, szakmai indoklás, valamint új változások bevezetése esetén a nevelőtestület/szakalkalmazotti kör egyetértésével,
- A törvényi változások.

A fentiektől függetlenül minden tanévben, az éves munkaprogram elfogadásakor felülvizsgáljuk a pedagógiai program tartalmát.

Nyilvánosságra hozatal módja

Szülői értekezleteken, a szülői munkaközösség ülésén, munkaközösségi foglalkozásokon, partneri találkozókön.

Elérhetősége: Kétegyházi Önkormányzati Óvoda vezetői irodája.

Véleményezés, elfogadás, jóváhagyás:

A Pedagógia Programot a Kétegyházi Önkormányzati Óvoda nevelőtestülete 2013. szeptember 12.-én megtartott határozatképes értekezletén 100 %-os szavazataránnyal elfogadta, amelyet a jegyzőkönyv-hitelesítők aláírásukkal tanúsítanak.

Jóváhagyás és hatályba lépés ideje: 2013. szeptember 12.

Jóváhagyta:

*Rubás Jánosné
intézményvezető*

Nyilatkozatok:

A Kétegyházi Önkormányzati Óvoda szülői Munkaközösségének képviselőjében nyilatkozom arról, hogy a Pedagógia Program jóváhagyása előtt a dokumentum tartalmával egyetértettünk.

Kétegyháza, 2013 Szeptember 12.

Szelényi Beatrix
Szülői Munkaközösség elnöke

